T083 TKL 1 (43) 1509 Luận Đại Trí Độ 20.Giải Thích Đàn Ba La Mật Pháp Thí P2

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 12 499

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ
QUYEÅN 12
GIAÛI THÍCH ÑAØN BA-LA-MAÄT PHAÙP THÍ Phaàn 2

Hoûi: Theá naøo laø Ñaøn Ba-la-maät ñöôïc vieân maõn? Ñaùp: Nghóa chöõ Ñaøn nhö treân ñaõ noùi. Ba-la-maät (dòch laø Ñaùo bæ ngaïn - Ñeán bôø beân kia). AÁy goïi laø vöôït qua soâng boá thí ñöôïc ñeán bôø kia. Hoûi: Theá naøo goïi laø khoâng ñeán bôø kia? Ñaùp: Ví nhö vöôït qua soâng chöa ñeán bôø maø trôû lui, goïi laø khoâng ñeán bôø kia. Nhö khi ngaøi Xaù-lôïi-phaát, trong saùu möôi kieáp haønh ñaïo Boà-taùt, muoán vöôït qua soâng boá thí, baáy giôø coù keû aên xin ñeán xin con maét. Xaù-lôïi-phaát noùi: “Con maét khoâng duøng ñöôïc chi, xin noù laøm gì? Neáu caàn thaân toâi vaø taøi vaät, thì toâi seõ ñem cho!” Ngöôøi kia ñaùp: “Khoâng caàn thaân oâng vaø taøi vaät, chæ muoán ñöôïc con maét thoâi. Neáu oâng thöïc haønh boá thí, haõy laáy con maét cho toâi”. Baáy giôø, Xaù-lôïi-phaát moùc moät con maét cho, ngöôøi aên xin ñöôïc maét, lieàn ôû tröôùc maët Xaù-lôïi-phaát, ngöûi roài cheâ thuùi, nhoå nöôùc mieáng maø quaêng xuoáng ñaát; laïi laáy chaân chaø ñaïp. Xaù-lôïi-phaát suy nghó raèng: “Haïng ngöôøi teä nhö vaäy, khoù coù theå ñoä ñöôïc. Con maét thaät voâ duïng, maø coá xin cho ñöôïc, ñöôïc roài quaêng ñi, laïi laáy chaân chaø ñaïp, sao teä laém theá. Haïng ngöôøi nhö vaäy, khoâng theå ñoä ñöôïc; chaúng baèng töï ñieàu phuïc, sôùm thoaùt voøng sanh töû”. Suy nghó theá xong, thoái ñaïo Boà-taùt maø xoay höôùng Tieåu thöøa; aáy goïi laø khoâng ñeán bôø kia. Neáu coù theå thaúng tieán khoâng luøi, thaønh töïu Phaät ñaïo, aáy goïi laø ñeán bôø kia. Laïi nöõa, laøm coâng vieäc ñöôïc thaønh töïu cuõng goïi laø ñeán bôø kia. Laïi nöõa, bôø naøy laø xan tham, boá thí laø giöõa soâng, bôø kia laø Phaät ñaïo. Laïi nöõa, chaáp coù chaáp khoâng laø bôø naøy; trí tueä phaù chaáp coù chaáp khoâng laø bôø kia, sieâng tu boá thí goïi laø giöõa soâng.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 12 500

Laïi nöõa, boá thí coù hai: 1- Ma boá thí 2- Phaät boá thí. Neáu bò giaëc kieát söû cöôùp ñoaït, lo buoàn sôï haõi (maøboá thí); aáy goïi laø Ma boá thí, goïi laø ôû bôø naøy. Neáu coù taâm thanh tònh boá thí, khoâng bò giaëc kieát söû, khoâng sôï haõi, ñeán ñöôïc Phaät ñaïo; aáy laø Phaät boá thí, goïi laø ñeán bôø kia, aáy laø Ba-la-maät. Nhö Phaät noùi trong kinh Ñoäc xaø duï raèng: "Coù ngöôøi maéc toäi vôùi vua, vua sai giöõ moät caùi hoøm coù boán con raén ñoäc, vua baûo ngöôøi toäi chaêm soùc nuoâi naáng. Ngöôøi aáy suy nghó: "Boán con raén aáy khoù gaàn, gaàn thì bò haïi, moät con coøn khoâng nuoâi ñöôïc, huoáng laø boán con?" Lieàn quaêng hoøm maø chaïy, vua sai naêm ngöôøi caàm ñao röôït theo. Laïi gaëp moät ngöôøi, mieäng thì noùi thuaän theo maø trong loøng muoán ngöôøi kia bò thöông, neân noùi vôùi ngöôøi aáy raèng: "Bieát nuoâi raén ñuùng caùch, aáy cuõng khoâng khoù". Nhöng ngöôøi kia bieát roõ, vaãn rong chaïy thuïc maïng, ñeán moät xoùm troáng vaéng, gaëp moät ngöôøi laønh, môùi noùi raèng: "Xoùm naøy tuy troáng vaéng, nhöng laø choã giaëc ôû, nay ngöôi ôû ñaây chaéc chaén bò giaëc haïi, chôù coù ôû". Laïi chaïy nöõa, ñeán moät con soâng lôùn, bôø beân kia laø moät nöôùc khaùc, nöôùc ñoù an vui, thaûn nhieân thanh tònh, khoâng coù hoaïn naïn. Baáy giôø, gom caùc coû caây, buoäc laïi laøm chieác beø, laáy tay chaân bôi tôùi, heát söùc mong vöôït qua, khi ñaõ ñeán ñöôïc bôø, an vui khoâng coøn hoaïn naïn. Vua laø ví cho Ma vöông, caùi hoøm laø thaân ngöôøi, boán con raén ñoäc laø boán ñaïi, naêm keû giaëc caàm ñao laø naêm aám, moät ngöôøi mieäng laønh taâm aùc laø söï nhieãm tröôùc, xoùm troáng vaéng laø saùu caên, giaëc laø saùu traàn, moät ngöôøi thöông xoùt noùi cho laø vò thaày laønh, con soâng lôùn laø aùi, chieác beø laø taùm Thaùnh ñaïo, tay chaân sieâng bôi qua laø tinh taán, bôø naøy laø theá gian, bôø kia laø Nieát-baøn, vöôït qua laø A-la-haùn saïch heát laäu hoaëc. Trong phaùp cuûa Boà-taùt cuõng nhö vaäy. Neáu boá thí coøn coù ba thöù chöôùng ngaïi laø chaáp coù ta cho, kia nhaän vaø taøi vaät boá thí, thì aáy laø rôi vaøo caûnh giôùi Ma, chöa lìa khoûi caùc naïn. Coøn nhö Boà-taùt boá thí, ba thöù ñeàu thanh tònh khoâng chöôùng ngaïi, thì ñöôïc chö Phaät khen ngôïi; aáy laø ñeán bôø kia. Saùu Ba-la-maät naøy coù theå laøm cho ngöôøi ta qua khoûi bieån lôùn phieàn naõo nhieãm tröôùc vaø xan tham v.v... ñeán nôi bôø kia. Theá cho neân goïi laø Ba-la-maät. Hoûi: A-la-haùn, Bích-chi Phaät cuõng coù theå ñeán bôø kia; taïi sao khoâng goïi laø Ba-la-maät? Ñaùp: A-la-haùn, Bích-chi Phaät qua ñeán bôø kia, cuøng vôùi Phaät qua ñeán bôø kia, danh ñoàng maø thaät thì khaùc. A-la-haùn, Bích-chi Phaät cho sanh töû laø bôø naøy, Nieát-baøn laø bôø kia, neân khoâng theå vöôït qua ñeán bôø kia cuûa boá thí. Vì sao? Vì khoâng theå duøng heát thaûy vaät, heát thaûy thôøi, heát

thaûy thöù boá thí. Daàu coù theå boá thí cuõng khoâng coù taâm lôùn, hoaëc ñem taâm voâ kyù, taâm höõu laäu thieän; hoaëc laø taâm voâ laäu boá thí maø khoâng coù taâm ñaïi bi, khoâng theå vì heát thaûy chuùng sanh maø boá thí. Coøn Boà-taùt boá thí thì bieát boá thí laø baát sanh baát dieät, voâ laäu voâ vi, nhö töôùng Nieát-baøn, vì heát thaûy chuùng sanh maø boá thí, aáy goïi laø Ñaøn Ba-la-maät. Laïi nöõa, coù ngöôøi noùi: "Heát thaûy vaät, trong ngoaøi thaân ñeàu ñem boá thí, maø khoâng caàu quaû baùo. Boá thí nhö vaäy, goïi laø Ñaøn Ba-la-maät. Laïi nöõa, khoâng theå cuøng

taän, neân goïi laø Ñaøn Ba-la-maät. Vì sao? Vì bieát vaät boá thí laø roát raùo khoâng, nhö töôùng Nieát-baøn. Duøng taâm aáy maø boá thí cho chuùng sanh, theá neân quaû baùo khoâng theå cuøng taän, goïi laø Ñaøn Ba-la-maät. Nhö nguõ thoâng tieân nhaân, ñem baûo vaät toát chöùa ñeå trong ñaù, muoán giöõ gìn baûo vaät aáy, maøi kim cöông maø boâi leân treân, ñeå khoâng bò phaù. Boà-taùt boá thí cuõng nhö vaäy. Maøi trí tueä veà Nieát-baøn thaät töùông maø boâi leân boá thí, laøm cho khoâng theå cuøng taän. Laïi nöõa, Boà-taùt vì heát thaûy chuùng sanh neân boá thí, soá chuùng sanh khoâng theå cuøng taän neân boá thí cuõng khoâng theå cuøng taän. Laïi nöõa, Boà-taùt vì Phaät phaùp maø boá thí. Phaät phaùp voâ löôïng voâ bieân neân boá thí cuõng voâ löôïng voâ bieân. Do vaäy, A-la-haùn vaø Bích-chi Phaät, tuy ñoàng ñeán bôø kia; maø khoâng goïi laø Ba-la-maät. Hoûi: Theá naøo goïi laø ñaày ñuû vieân maõn? Ñaùp: Nhö tröôùc ñaõ noùi, Boà-taùt boá thí taát caû vaät, trong, ngoaøi, lôùn nhoû, nhieàu ít, thoâ teá, öa ñaém, khoâng öa ñaém, duøng khoâng duøng. Ñuû caùc thöù nhö vaäy, taát caû coù theå xaû thí, taâm khoâng laån tieác, bình ñaúng cho taát caû chuùng sanh. Khoâng khôûi leân quan nieäm ngöôøi lôùn neân cho, ngöôøi nhoû khoâng neân cho; ngöôøi xuaát gia neân cho, ngöôøi khoâng xuaát gia khoâng neân cho. Ngöôøi neân cho, caàm thuù khoâng neân cho. Ñoái vôùi taát caû chuùng sanh, taâm bình ñaúng boá thí, boá thí khoâng caàu quaû baùo, laïi roõ thaät töôùng cuûa boá thí, aáy goïi laø ñaày ñuû vieân maõn. Cuõng khoâng keå thôøi gian, khoâng ngaøy, khoâng ñeâm, khoâng ñoâng, khoâng haï, khoâng toát, khoâng xaáu, taát caû thôøi thöôøng bình ñaúng boá thí, taâm khoâng laån tieác, cho ñeán ñaàu maét tuûy naõo, boá thí maø khoâng laån tieác, aáy goïi laø ñaày ñuû vieân maõn. Laïi nöõa, coù ngöôøi noùi: “Boà-taùt töø khi phaùt taâm cho ñeán khi ñuû ba möôi boán taâm ôû taïi coäi Boà-ñeà. ÔÛ vaøo khoaûng trung gian aáy, goïi laø ñaày ñuû vieân maõn. Laïi nöõa, Thaát truï Boà-taùt ñöôïc trí tueä veà thaät töôùng heát thaûy caùc phaùp, baáy giôø trang nghieâm Phaät ñoä, giaùo hoaù chuùng sanh, cuùng döôøng chö Phaät, ñöôïc ñaïi thaàn thoâng, coù theå phaân moät thaân laøm voâ soá thaân, moãi

moãi thaân ñeàu möa xuoáng baûy baùu, hoa höông, phan loïng, hoùa laøm ñeøn lôùn nhö nuùi Tu-di, cuùng döôøng möôøi phöông chö Phaät vaø Boà-taùt Taêng. Laïi duøng dieäu aâm taùn tuïng ñöùc cuûa Phaät, leã baùi, cuùng döôøng, cung kính nghinh tieáp. Laïi nöõa, Boà-taùt aáy ñoái vôùi trong heát thaûy möôøi phöông voâ löôïng coõi ngaï quyû, möa xuoáng caùc thöù aåm thöïc, y phuïc, khieán cho ñaày ñuû. Ñöôïc ñaày ñuû roài, ñeàu phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Laïi ñi ñeán trong ñöôøng suùc sanh, khieán noù töï caûi thieän, khoâng coøn coù yù haïi nhau, tröø söï sôï haõi, theo choã noù caàn thieát, ñeàu laøm cho ñaày ñuû. Ñöôïc ñaày ñuû roài, ñeàu phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Ñoái vôùi trong ñòa nguïc voâ löôïng khoå, coù theå laøm cho löûa ñòa nguïc tieâu dieät, nöôùc soâi hoùa laïnh, toäi döùt, taâm laønh, tröø heát ñoùi khaùt. Ñöôïc sanh vaøo coõi trôøi, coõi ngöôøi, nhôø nhaân duyeân aáy, ñeàu phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Neáu laø ngöôøi ôû möôøi phöông, ai ngheøo cuøng thì caáp cho taøi vaät, ai giaøu sang thì cho höông vò laï, maøu saéc laï, laøm cho hoan hyû. Nhôø nhaân duyeân aáy, ñeàu phaùt

taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Neáu ñeán trong coõi Trôøi Duïc giôùi, thì khuyeân hoï tröø boû duïc laïc coõi Trôøi, thí cho phaùp laïc dieäu baûo, khieán ñöôïc hoan hyû. Nhôø nhaân duyeân aáy, ñeàu phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Neáu ñi ñeán trong coõi Trôøi Saéc, thì tröø söï vui ñaém cuûa hoï, laáy thieàn phaùp cuûa Boà-taùt laøm cho vui thích. Nhôø nhaân duyeân aáy, ñeàu phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Nhö vaäy cho ñeán Thaäp truù Boà-ñeà, aáy goïi laø Ñaøn Ba-la-maät ñaày ñuû vieân maõn. Laïi nöõa, Boà-taùt coù hai loaïi thaân: Moät laø keát nghieäp sanh thaân, hai laø phaùp thaân. Vôùi hai loaïi thaân aáy, Ñaøn Ba-la-maät ñöôïc vieân maõn thì goïi laø ñaày ñuû Ñaøn Ba-la-maät. Hoûi: Sao goïi laø keát nghieäp sanh thaân Ñaøn Ba-la-maät vieân maõn? Ñaùp: Khi chöa ñöôïc phaùp thaân, kieát söû chöa heát, coù theå laáy heát thaûy baûo vaät, ñaàu, maét, tuûy, naõo, quoác thaønh, vôï con, taøi vaät, trong ngoaøi ñaõ coù ñöôïc, ñeàu ñem boá thí, taâm khoâng ñoäng chuyeån. Nhö Thaùi töû Tu-ñeà- leâ-noa (Sudana - Thieän Thí, Haûo AÙi), ñem hai ñöùa con boá thí cho ngöôøi Baø-la-moân, tieáp laïi boá thí vôï, maø taâm khoâng lay chuyeån. Laïi nhö vua Taùt-baø-ñaït (Nhaát-thieát-thí) bò nöôùc ñòch tieâu dieät, troán thaân choán röøng saâu. Thaáy coù ngöôøi Baø-la-moân töø xa ñi ñeán, muoán theo mình ñeå xin, töï cho laø mình bò quoác phaù gia vong, moät thaân troán traùnh, nhöng thöông ngöôøi kia taân khoå, phaûi töø xa ñi ñeán maø khoâng xin ñöôïc gì, môùi noùi vôùi Baø-la-moân raèng: “Toâi laø vua Taùt-baø-ñaït, vua môùi ñang

moä ngöôøi tìm toâi baét raát gaét”. Lieàn töï troùi thaân thí cho ngöôøi Baø-la-moân mang ñeán vua môùi, ñeå nhaän ñöôïc taøi vaät lôùn. Cuõng nhö Nguyeät Quang Thaùi töû (Candra-prabha) ra ngoaøi ñi daïo, moät ngöôøi huûi troâng thaáy ñeán ñoùn xe thöa raèng: “Thaân toâi troïng beänh, taân khoå aùo naõo, Thaùi töû daïo chôi, vui rieâng moät mình chaêng? Ñaïi töø thöông töôûng, xin cöùu chöõa cho?” Thaùi töû nghe noùi, ñem hoûi caùc thaày thuoác. Thaày thuoác noùi: “Phaûi caàn ñeán huyeát vaø tuûy cuûa ngöôøi naøo töø khi sanh ñeán tröôûng thaønh maø khoâng coù saân giaän, duøng boâi vaø uoáng, nhö vaäy coù theå laønh”. Thaùi töû nghó raèng: “Daãu coù ngöôøi aáy, cuõng tham sanh tieác soáng, laøm sao ñöôïc ö? Tröø thaân ta ra khoâng choã naøo tìm ñöôïc”. Lieàn goïi keû Chieân-ñaø-la baûo xeû thòt treân thaân, cheû xöông laáy tuûy ñem boâi cho ngöôøi beänh, coøn huyeát thì laáy cho uoáng. Nhö vaäy ñuû caùc thöù boá thí thaân, vôï con maø khoâng laån tieác, nhö vöùt boû coû caây. Quaùn saùt vaät boá thí bieát töø nhaân duyeân maø coù, suy tìm söï thaät cuûa noù, hoaøn toaøn voâ sôû ñaéc, heát thaûy thanh tònh nhö töôùng Nieát-baøn, aáy laø töø nôi thaân do kieát nghieäp sanh, thöïc haønh Ñaøn Ba-la-maät vieân maõn. Theá naøo laø phaùp thaân Boà-taùt thöïc haønh Ñaøn Ba-la-maät vieân maõn? Nhuïc thaân cuoái cuøng cuûa Boà-taùt chöùng ñöôïc Voâ sanh Phaùp nhaãn, xaû nhuïc thaân ñöôïc ôû phaùp thaân, ôû trong saùu ñaïo möôøi phöông bieán thaân öùng theo söï thích hôïp ñeå hoùa ñoä chuùng sanh, thí caáp cho heát thaûy traân baûo, y phuïc, aåm thöïc. Laïi ñem ñaàu maét, tuûy naõo, quoác ñoä, vôï con, nhöõng vaät trong ngoaøi coù ñöôïc ñeàu ñem boá thí. Ví nhö Phaät Thích-ca Vaên, töøng laøm

voi traéng saùu ngaø, keû thôï saên rình cô hoäi, laáy teân baén, caû baày voi xoâng ñeán muoán ñaïp naùt keû thôï saên, voi traéng laáy thaân caûn laïi, baûo hoä ngöôøi kia, thöông nhö thöông con, khuyeán duï baày voi, vaø töø töø hoûi ngöôøi thôï saên raèng: “Côù gì baén toâi?” Thôï saên ñaùp: “Ta caàn ngaø cuûa ngöôi”. Töùc thôøi voi duïi saùu ngaø vaøo trong loã ñaù, maùu thòt tuoân ra, duøng voøi quaán ngaø ñöa cho thôï saên. Tuy raèng thaân voi, maø duïng taâm nhö vaäy neân bieát voi aáy khoâng phaûi chòu quaû baùo suùc sanh. Trong phaùp A-la-haùn, hoaøn toaøn khoâng coù taâm ñoù. Neân bieát ñoù laø phaùp thaân Boà-taùt. Coù khi ngöôøi Dieâm-phuø-ñeà khoâng bieát leã kính baäc kyø tuùc coù ñöùc, laáy lôøi leõ giaùo hoaù, maø chöa theå ñoä hoï ñöôïc. Khi aáy Boà-taùt töï bieán thaân mình laøm chim Ca-laêng-taàn-giaø. Chim aáy coù hai baïn thaân, moät laø voi lôùn, hai laø khæ, cuøng ôû chung döôùi caây Taát-baùt-la. Töï hoûi nhau raèng: “Chuùng ta khoâng bieát ai ñaùng laø lôùn?” Voi noùi: “Toâi xöa thaáy caây naøy ôû döôùi buïng mình maø nay lôùn nhö vaäy. Laáy ñoù ñeå suy, toâi ñaùng laø lôùn”. Khæ noùi: “Toâi töøng ngoài xoåm treân ñaát, ñöa tay keùo ñoït caây. Laáy ñoù ñeå suy, toâi ñaùng laø lôùn”. Chim noùi: “Toâi ôû trong röøng Taát-baùt-la, aên traùi caây naøy, haït

theo phaân ñi ra moïc leân caây naøy. Laáy ñoù ñeå suy, toâi ñaùng laø lôùn hôn caû”. Voi laïi noùi raèng: “Theo leã neân cuùng döôøng tieân sanh laø baäc kyø tuùc”. Töùc thì voi ñöa löng coõng khæ, coøn chim thì ñaäu treân khæ, maø ñi daïo khaép. Caùc loaøi caàm thuù hoûi: “Côù sao nhö theá?” Ñaùp: “Ñeå cung kính cuùng döôøng baäc tröôûng laõo”. Caùc caàm thuù chòu caûm hoùa, ñeàu thöïc haønh leã kính, khoâng xaâm haïi ruoäng daân, khoâng gieát haïi sinh maïng loaøi vaät, moïi ngöôøi nghi ngôø laáy laøm laï noùi: “Taát caû caàm thuù khoâng coøn laøm haïi nhau”. Ngöôøi thôï saên vaøo röøng, thaáy voi coõng khæ, khæ ñoäi chim thöïc haønh kính leã vaø caûm hoùa loaøi vaät, loaøi vaät ñeàu bieát tu thieän, lieàn truyeàn rao ñeán cho ngöôøi trong nöôùc bieát ai naáy ñeàu möøng noùi: “Thôøi saép thaùi bình, chim thuù maø nhaân töø!” Ngöôøi cuõng phaûi baét chöôùc, ñeàu thöïc haønh leã kính. Töø xöa ñeán nay, ñöùc hoùa aáy löu truyeàn muoân ñôøi. Neân bieát, aáy laø phaùp thaân Boà-taùt. Laïi nöõa, phaùp thaân Boà-taùt, trong khoaûng nhaát thôøi, hoaù laøm voâ löôïng voâ soá thaân, cuùng döôøng möôøi phöông chö Phaät. Moät luùc coù theå hoùa ra voâ löôïng taøi vaät, caáp ñuû cho chuùng sanh, coù theå tuøy theo heát thaûy aâm thanh baäc thöôïng, baäc trung, baäc haï, trong khoaûng nhaát thôøi khaép vì thuyeát phaùp, cho ñeán khi ôû taïi coäi Boà-ñeà. Caùc thöù nhö vaäy v.v... goïi laø phaùp thaân Boà-taùt, thöïc haønh Ñaøn Ba-la-maät vieân maõn. Laïi nöõa, boá thí coù ba thöù: Moät laø vaät thí, hai laø cuùng döôøng cung kính thí, ba laø Phaùp thí. Theá naøo laø vaät thí? Traân baûo, y phuïc, aåm thöïc, ñaàu, maét, tuûy, naõo, taát caû vaät noäi ngoaïi coù ñöôïc nhö vaäy, ñeàu ñem boá thí; aáy goïi laø vaät thí. Cung kính thí laø tín taâm thanh tònh, cung kính leã baùi, tieãn ñoùn röôùc ñöa, taùn thaùn ñi nhieãu quanh cuùng döôøng. Caùc thöù nhö vaäy v.v... goïi laø cung kính thí. Phaùp thí laø, vì ñaïo ñöùc, noùi naêng luaän nghò, tuïng ñoïc thuyeát giaûng, hoûi ñaùp ñeå tröø nghi, trao truyeàn nguõ giôùi cho ngöôøi. Caùc thöù nhö vaäy v.v... vì Phaät ñaïo neân boá

thí; goïi laø Phaùp thí. Ba thöù boá thí aáy vieân maõn, goïi laø Ñaøn Ba-la-maät vieân maõn. Laïi nöõa, do nhaân duyeân ba söï phaùt sanh boá thí: Moät laø tín taâm thanh tònh, hai laø taøi vaät, ba laø phöôùc ñieàn. Taâm coù ba: Hoaëc thöông xoùt, hoaëc cung kính, hoaëc caû thöông xoùt vaø cung kính. Boá thí cho ngöôøi ngheøo cuøng haï tieän vaø caùc suùc sanh, aáy laø thöông xoùt maø boá thí. Boá thí cho Phaät vaø caùc phaùp thaân Boà-taùt, aáy laø cung kính boá thí. Boá thí cho ngöôøi giaø, beänh, ngheøo thieáu, A-la-haùn, Bích-chi Phaät, aáy laø vöøa cung kính vöøa thöông xoùt boá thí. Vaät thí thanh tònh laø vaät chaúng phaûi do troäm cöôùp maø coù, ñuùng thôøi maø thí, khoâng caàu danh döï, khoâng caàu lôïi döôõng; hoaëc laø

do taâm maø ñöôïc phöôùc ñöùc lôùn, hoaëc laø do phöôùc ñieàn maø ñöôïc coâng ñöùc lôùn; hoaëc laø do vaät toát maø ñöôïc coâng ñöùc lôùn. Thöù nhaát laø do taâm, nhö boán ñaúng taâm (töø, bi, hyû, xaû), nieäm Phaät tam muoäi, ñem thaân thí cho coïp; nhö vaäy laø do taâm maø ñöôïc coâng ñöùc lôùn. Do phöôùc ñieàn coù hai thöù: Moät laø laân maãn phöôùc ñieàn; hai laø cung kính phöôùc ñieàn. Laân maãn phöôùc ñieàn laø hay sanh taâm laân maãn; cung kính phöôùc ñieàn laø hay sanh taâm cung kính. Nhö vua A-duïc (Taàn dòch laø Voâ Öu) laáy ñaát daâng cho Phaät. Laïi nöõa, veà vaät thí, nhö moät ngöôøi nöõ, bò say röôïu nhaäp taâm, ñem chuoãi Anh laïc baûy baùu boá thí thaùp Phaät Ca-dieáp, nhôø phöôùc ñöùc aáy ñöôïc sanh leân coõi Trôøi Ba-möôi-ba. Caùc thöù nhö vaäy, goïi laø vaät thí. Hoûi: Ñaøn goïi laø xaû boû taøi vaät; sao laïi noùi ñaày ñuû khoâng phaùp gì xaû boû? Ñaùp: Ñaøn coù hai, laø xuaát theá gian vaø khoâng xuaát theá gian. Nay noùi veà xuaát theá gian. Ñaøn laø voâ thöôïng, voâ töôùng neân khoâng coù xaû boû. Theá neân noùi ñaày ñuû khoâng phaùp gì xaû boû. Laïi nöõa, taøi vaät laø khoâng theå coù ñöôïc, neân goïi laø khoâng coù gì xaû boû. Vaät aáy ôû vò lai, quaù khöù ñeàu khoâng coù; coøn trong hieän taïi thì phaân bieät khoâng coù phaùp gì nhaát ñònh. Do ñoù neân noùi khoâng coù phaùp gì xaû boû. Laïi nöõa, haønh giaû khi xaû boû taøi vaät maø coù taâm nghó raèng vieäc boá thí naøy ñem laïi coâng ñöùc lôùn, neân yû thò maø sanh taâm kieâu maïn aùi kieát v.v... Do vaäy neân noùi laø khoâng coù gì xaû boû. Vì khoâng coù gì xaû boû neân khoâng kieâu maïn. Khoâng kieâu maïn neân aùi kieát khoâng sanh. Laïi nöõa, ngöôøi thí coù hai haïng laø ngöôøi theá gian vaø ngöôøi xuaát theá gian. Ngöôøi theá gian coù theå xaû taøi maø khoâng xaû thí, coøn ngöôøi xuaát theá gian coù theå xaû taøi, coù theå xaû thí. Vì sao? Vì taøi vaät vaø taâm boá thí ñeàu khoâng theå coù ñöôïc. Do vaäy neân noùi ñaày ñuû khoâng coù gì xaû boû. Laïi nöõa, trong Ñaøn Ba-la-maät, noùi taøi vaät, ngöôøi thí vaø ngöôøi nhaän, ba vieäc aáy ñeàu khoâng theå coù ñöôïc. Hoûi: Ba vieäc hoøa hôïp, neân goïi laø Ñaøn. Nay noùi caû ba vieäc khoâng theå coù ñöôïc thì laøm sao goïi laø Ñaøn Ba-la-maät ñaày ñuû vieân maõn? Nay chính coù ñuû taøi vaät, ngöôøi thí vaø ngöôøi nhaän, sao noùi laø ba vieäc khoâng theå coù ñöôïc? Nhö taám luïa ñöôïc boá thí laø thaät coù. Vì sao? Vì ñaõ coù teân luïa thì coù phaùp luïa, neáu khoâng coù phaùp luïa thì cuõng khoâng coù teân luïa, nhöng ñaõ coù teân luïa taát phaûi coù luïa thaät? Laïi nöõa, luïa coù daøi coù ngaén, thoâ, teá, traéng, ñen, vaøng, ñoû, coù nhaân, coù duyeân, coù laøm ra; coù phaù ñi, coù quaû baùo, tuøy

phaùp maø sanh taâm. Möôøi thöôùc laø daøi, naêm thöôùc laø ngaén. Sôïi to laø thoâ, sôïi nhoû laø teá; tuøy theo

nhuoäm maø coù maøu, coù sôïi laø nhaân, ñoà deät laø duyeân; nhaân aáy duyeân aáy hôïp laïi laø taám luïa. Ngöôøi taïo thaønh laø laøm, ngöôøi hoaïi boû laø phaù. Noù ngaên ñöôïc laïnh noùng, che thaân theå; aáy laø quaû baùo. Ngöôøi coù ñöôïc raát möøng, bò maát ñi raát buoàn. Duøng noù boá thí, thì ñöôïc phöôùc vaø giuùp ñaïo. Neáu keû naøo aên troäm hoaëc cöôùp laáy, thì bò gieát giöõa ñoâ thò, cheát vaøo ñòa nguïc. Caùc thöù nhaân duyeân nhö vaäy, neân bieát coù luïa, goïi laø phaùp luïa. Taïi sao noùi vaät boá thí laø khoâng theå coù ñöôïc? Ñaùp: OÂng noùi vì coù teân goïi cho neân coù, vieäc aáy khoâng ñuùng. Vì sao maø bieát? Teân goïi coù hai, coù caùi thaät vaø caùi khoâng thaät. Coù teân maø khoâng thaät, nhö coù moät loaïi coû teân Thuø-lôïi (giaëc). Coû Thuø-lôïi chaúng aên troäm, chaúng aên cöôùp. Thaät chaúng phaûi laø giaëc maø goïi laø giaëc. Laïi nhö söøng thoû, loâng ruøa, cuõng chæ coù teân maø khoâng coù thaät. Luïa tuy khoâng nhö söøng thoû loâng ruøa, hoaøn toaøn khoâng coù, nhöng do nhaân duyeân hoäi hôïp cho neân coù, nhaân duyeân tan raõ cho neân khoâng, nhö ñaùm röøng, nhö toaùn quaân, caùc thöù aáy ñeàu laø coù maø khoâng thaät. Vì nhö ngöôøi tuy coù teân goïi laø ngöôøi maø khoâng theå tìm ra phaùp ngöôøi. Luaï tuy coù teân goïi cuõng khoâng theå tìm ra luïa thaät. Luïa laø nhaân duyeân coù theå sanh ra taâm nieäm nôi ngöôøi, ñöôïc noù thì möøng, maát noù thì buoàn, aáy laø nhaân duyeân cuûa taâm nieäm. Taâm sanh do hai nhaân duyeân: Coù khi töø thaät maø sanh, coù khi töø khoâng thaät maø sanh. Nhö caûnh thaáy trong moäng, nhö traêng trong nöôùc, nhö ban ñeâm thaáy caây rung cho laø ngöôøi. Nhö vaäy laø töø trong khoâng thaät maø khieán cho taâm sanh. Nhaân duyeân aáy baát ñònh, khoâng theå noùi vì coù taâm sanh cho neân coù thaät vaäy. Neáu do taâm sanh neân coù, laïi khoâng theå tìm caùi thaät coù, nhö maét thaáy traêng trong nöôùc, taâm sanh ra baûo ñoù laø traêng, neáu töø taâm maø coù traêng aáy, thì khoâng coøn laø traêng thaät. Laïi nöõa, ba thöù coù: 1- Töông ñaõi coù 2- Giaû danh coù 3- Phaùp coù. Töông ñaõi laø ñoái ñaõi, nhö daøi ngaén, kia ñaây v.v... Thaät ra khoâng coù daøi ngaén, cuõng khoâng coù kia ñaây, do ñoái ñaõi nhau maø coù teân goïi. Daøi nhaân ngaén maø coù, ngaén cuõng do daøi maø coù. Kia cuõng nhaân ñaây, ñaây cuõng nhaân kia. Neáu ñöùng phiaù ñoâng cuûa moät vaät, thì cho noù laø phía Taây; ôû phía Taây thôøi cho noù laø phía Ñoâng. Moät vaät chöa heà ñoåi khaùc maø coù Ñoâng Taây khaùc nhau. Ñaây töùc laø coù danh maø khoâng coù thaät. Nhö vaäy v.v... goïi laø töông ñaõi côù; trong ñoù khoâng coù thaät phaùp, khoâng nhö saéc, thanh, höông, vò, xuùc v.v... Giaû danh coù laø, nhö söõa chua coù saéc, höông, vò, xuùc; boán söï nhaân

duyeân hôïp laïi neân giaû danh laø söõa chua. Tuy coù, khoâng ñoàng vôùi phaùp nhaân duyeân coù. Tuy khoâng, cuõng khoâng nhö söøng thoû, loâng ruøa khoâng, chæ do nhaân duyeân hôïp laïi neân goïi giaû danh laø söõa chua. Luïa cuõng nhö

vaäy. Laïi nöõa, do coù cöïc vi saéc, höông, vò, xuùc neân coù phaàn töû loâng; do phaàn töû loâng neân coù loâng; do coù loâng neân coù loâng nhoû; do coù loâng nhoû neân coù sôïi; do coù sôïi neân coù luïa; do coù luïa neân coù aùo. Neáu khoâng coù nhaân duyeân cuûa cöïc vi saéc, höông, vò, xuùc thì cuõng khoâng coù phaàn töû loâng; khoâng coù phaàn töû loâng thì cuõng khoâng coù loâng; khoâng coù loâng thì cuõng khoâng coù loâng nhoû; khoâng coù loâng nhoû thì cuõng khoâng coù sôïi; khoâng coù sôïi thì cuõng khoâng coù luïa; khoâng coù luïa thì cuõng khoâng coù aùo. Hoûi: Cuõng khoâng haún moïi vaät ñeàu do nhaân duyeân hoøa hôïp neân coù, nhö maûy buïi quaù nhoû neân khoâng chia cheû ñöôïc, khoâng chia cheû neân khoâng hoøa hôïp. Luïa thoâ neân coù theå phaù, coøn maûy buïi khoâng chia cheû ñöôïc thì laøm sao coù theå phaù? Ñaùp: Quaù nhoû cuõng khoâng coù thaät, chæ göôïng maø goïi. Vì sao? Thoâ vaø teá ñoái ñaõi nhau, nhaân thoâ neân coù teá; teá aáy laïi coøn phaûi coù teá nöõa... Laïi nöõa, neáu cöïc vi saéc, thì coù möôøi phaàn theo möôøi phöông höôùng. Neáu coù möôøi phaàn theo möôøi phöông höôùng, thì khoâng goïi laø cöïc vi; neáu khoâng coù möôøi phaàn theo möôøi phöông höôùng thì khoâng goïi laø saéc. Laïi nöõa, neáu coù cöïc vi thôøi phaûi chieám moät vò trí giôùi haïn giöõa hö khoâng, neáu coù giôùi haïn thôøi khoâng goïi laø cöïc vi. Laïi nöõa, neáu coù cöïc vi, trong aáy coù thaønh phaàn saéc, höông, vò, xuùc. Coù thaønh phaàn saéc, höông, vò, xuùc thì khoâng goïi laø cöïc vi. Laáy ñoù suy tìm, vi traàn laø khoâng theå coù ñöôïc. Nhö trong kinh noùi: “Saéc hoaëc thoâ, hoaëc teá, hoaëc trong hoaëc ngoaøi, chung laïi quaùn saùt ñeàu laø voâ thöôøng voâ ngaõ. Khoâng noùi coù vi traàn, aáy laø quaùn khoâng theo caùch chia cheû. Laïi coù caùch quaùn khoâng, laø quaùn luïa tuøy theo taâm. Nhö ngöôøi toïa thieàn, quaùn luïa hoaëc laøm thaønh ñaát, hoaëc thaønh nöôùc, hoaëc thaønh löûa, hoaëc thaønh gioù, hoaëc xanh, hoaëcvaøng, hoaëc traéng, hoaëc ñoû, hoaëc hoaøn toaøn khoâng, nhö quaùn möôøi moät nhaát thieát nhaäp. Nhö khi Phaät ôû nuùi Kyø- xaø-quaät, cuøng vôùi chuùng Tyø-kheo Taêng, ñi vaøo thaønh Vöông-xaù. Giöõa ñöôøng troâng thaáy moät goác caây lôùn, Phaät traûi toïa cuï treân goác caây maø ngoài, baûo caùc Tyø-kheo: Neáu Tyø-kheo nhaäp thieàn, taâm ñöôïc töï taïi, thì coù theå khieán goác caây lôùn thaønh ñaát, lieàn thaønh ñaát thaät. Vì sao? Vì trong caây aáy coù phaàn töû ñaát. Cuõng nhö theá, nöôùc, löûa, gioù, vaøng baïc, caùc loaïi baùu vaät, ñeàu thaønh ñuùng nhö thaät. Vì sao? Vì trong caây aáy ñeàu coù phaàn cuûa caùc thöù aáy.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 12 508

Laïi nöõa, nhö moät myõ nöõ, ngöôøi daâm duïc thaáy thì ñoù cho laø saïch ñeïp, taâm sanh nhieãm ñaém. Ngöôøi tu pheùp quaùn baát tònh thaáy toaøn laø xaáu xa traàn truïi, khoâng moät chuùt saïch. Ngöôøi phuï nöõ ngang haøng troâng thaáy thì ghen gheùt, giaän döõ, maét khoâng muoán nhìn, cho laø nhô nhôùp. Ngöôøi daâm duïc xem cho laø vui, ngöôøi ghen gheùt xem cho laø khoå, ngöôøi tu tònh haïnh xem thì ñaéc ñaïo, coøn ngöôøi khoâng can döï, thaáy maø khoâng chuyeân chuù, nhö thaáy ñaát thaáy caây. Neáu saéc ñeïp aáy thöïc saïch thì caû boán haïng ngöôøi xem ñeàu phaûi thaáy saïch; neáu noù thaät khoâng saïch thì caû boán haïng ngöôøi xem ñeàu phaûi thaáy laø khoâng saïch. Do vaäy neân bieát, ñeïp xaáu taïi taâm, coøn beân

ngoaøi khoâng nhaát ñònh. Quaùn khoâng cuõng vaäy. Laïi nöõa, chính trong luïa aáy coù möôøi taùm töôùng khoâng, quaùn xem ñoù beøn khoâng, “khoâng” cho neân khoâng theå coù ñöôïc. Do caùc thöù nhaân duyeân nhö vaäy neân taøi vaät laø khoâng, quyeát ñònh khoâng theå coù ñöôïc. Theá naøo laø ngöôøi boá thí khoâng theå coù ñöôïc? Nhö luïa do nhaân duyeân hoøa hôïp neân coù, cöù töøng phaàn suy xeùt, luïa khoâng theå coù ñöôïc. Ngöôøi boá thí cuõng nhö vaäy. Boán ñaïi bao quanh troáng khoâng; goïi laø thaân. ÔÛ thaân aáy coù thöùc ñoäng taùc caùc vieäc ñi, laïi, ngoài, daäy, giaû danh laø ngöôøi. Töøng phaàn suy tìm töôùng ngöôøi cuõng khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, trong taát caû naêm aám, möôøi taùm giôùi, möôøi hai nhaäp tìm töôùng ta khoâng theå coù ñöôïc. Vì ta khoâng theå coù ñöôïc neân ngöôøi boá thí cuõng khoâng theå coù ñöôïc. Vì sao? Ta coù caùc thöù teân chöõ nhö ngöôøi, trôøi, trai, gaùi, ngöôøi thí, ngöôøi nhaän, ngöôøi thoï khoå, ngöôøi thoï vui, suùc sanh v.v... ñeàu chæ coù teân goïi, maø thaät phaùp thì khoâng theå coù ñöôïc. Hoûi: Neáu ngöôøi thí laø khoâng theå coù ñöôïc, theá taïi sao coù Boà-taùt thöïc haønh Ba-la-maät? Ñaùp: Do nhaân duyeân hoøa hôïp neân coù danh töï nhö nhaø, nhö xe, maø thaät phaùp laø khoâng theå coù ñöôïc. Hoûi: Vì sao “ngaõ” laø khoâng theå coù ñöôïc? Ñaùp: Nhö trong chöông “Nhö vaäy toâi nghe moät thôøi” ñaõ noùi nay laïi noùi theâm. Phaät noùi saùu thöùc: Nhaõn thöùc vaø phaùp töông öùng vôùi nhaõn thöùc, cuøng duyeân saéc, maø chaúng duyeân caùc teân goïi nhö nhaø, thaønh quaùch. Nhó, tyû, thieät, thaân thöùc, cuõng nhö vaäy. YÙ thöùc vaø phaùp töông öùng vôùi yù thöùc, bieát maét, bieát saéc, bieát nhaõn thöùc cho ñeán bieát yù, bieát phaùp, bieát yù thöùc. Caùc phaùp cuûa thöùc aáy duyeân ñeàu laø khoâng, voâ ngaõ vì noù sanh dieät vaø khoâng töï taïi. Trong phaùp voâ vi cuõng khoâng chaáp ngaõ, vì khoâng thoï khoå laïc. Trong ñaây neáu göôïng noùi coù ngaõ phaùp thì phaûi neân coù thöùc thöù baûy bieát ngaõ, nhöng nay khoâng nhö vaäy, do ñoù neân bieát voâ ngaõ. Hoûi: Vì sao noùi voâ ngaõ? Taát caû moïi ngöôøi ñeàu chính töï trong thaân

mình maø sanh chaáp ngaõ, chöù khoâng ôû trong thaân khaùc maø sanh chaáp ngaõ. Laïi nöõa, neáu beân trong voâ ngaõ, coøn thöùc bieát saéc cöù nieäm nieäm sanh dieät, thôøi laøm sao phaân bieät bieát aáy laø saéc xanh, ñoû, vaøng, traéng? Laïi nöõa, neáu voâ ngaõ maø thöùc cuûa ngöôøi trong hieän taïi, thì laïi sanh dieät môùi maõi; khi thaân maïng chaám döùt noù cuõng heát luoân, theá thì caùc vieäc laøm toäi phöôùc, ai ñem theo, ai laõnh thoï? Ai thoï khoå vui? Ai ñöôïc giaûi thoaùt? Do caùc thöù nhaân duyeân nhö vaäy, neân bieát coù ngaõ? Ñaùp: Caùc vieäc naøy ñeàu coù naïn vaán! Neáu ôû nôi thaân khaùc maø sanh chaáp ngaõ, thì laïi seõ noùi vì sao khoâng chính töï thaân mình maø sanh chaáp ngaõ? Laïi nöõa, do naêm uaån laøm nhaân duyeân maø sanh ra cho neân khoâng, voâ ngaõ. Töø voâ minh laøm nhaân duyeân sanh hai möôi thaân kieán. Thaân kieán aáy töø nôi naêm uaån töông tuïc sanh. Vì töø naêm uaån töông tuïc sanh, neân lieàn chaáp naêm uaån aáy laøm ngaõ chöù khoâng chaáp ôû thaân ngöôøi khaùc, vì taäp quen vaäy. Laïi nöõa, neáu coù thaàn ngaõ (linh hoàn) thì coù theå coù caùi ngaõ kia, nhöng thaàn ngaõ cuûa oâng coù hay khoâng chöa roõ, maø hoûi ñeán caùi ngaõ kia, thì cuõng gioáng nhö ngöôøi

hoûi söøng thoû, maø ñaùp noù töïa nhö söøng ngöïa. Söøng ngöïa neáu thaät coù, thì coù theå ñem noù laøm chöùng cho söøng thoû, nhöng söøng ngöïa coøn chöa roõ coù hay khoâng coù maø muoán ñem noù laøm chöùng cho söøng thoû sao ñöôïc? Laïi nöõa, töï thaân mình maø sanh chaáp ngaõ, neân töï cho laø coù thaàn ngaõ. Nhöng caùc oâng noùi thaàn ngaõ laø coù khaép, vaäy cuõng neân chaáp thaân ngöôøi khaùc laøm ngaõ. Do vaäy khoâng neân noùi: "Chæ töï nôi thaân mình sanh chaáp ngaõ, nôi thaân khaùc thì khoâng sanh, neân bieát coù thaàn ngaõ". Laïi nöõa, coù ngöôøi ôû nôi trong vaät khaùc sanh taâm chaáp ngaõ, nhö ngöôøi ngoaïi ñaïo toïa thieàn, khi duøng ñaát maø tu pheùp quaùn nhaát thieát nhaäp, thì thaáy ñaát laø ngaõ, ngaõ laø ñaát. Quaùn nöôùc, löûa, gioù, khoâng cuõng nhö vaäy. Ñoù laø vì ñieân ñaûo, neân ôû thaân khaùc cuõng chaáp ngaõ. Laïi nöõa, coù khi ôû thaân khaùc maø sanh chaáp ngaõ. Nhö coù moät ngöôøi laõnh söù meänh ñi xa, moät mình vaøo nguû trong ngoâi nhaø troáng, nöûa ñeâm thaáy moät con quyû mang xaùc moät ngöôøi cheát ñeán quaêng tröôùc maët. Laïi coù moät con quyû khaùc röôït ñeán, giaän maéng con quyû tröôùc raèng: "Ngöôøi cheát naøy laø vaät cuûa ta, sao maøy mang ñeán?" Quyû tröôùc caõi laïi: "Vaät cuûa ta, ta töï mang ñeán". Hai con quyû, moãi con caàm moät caùnh tay giaønh giaät. Con quyû tröôùc noùi: "Trong nhaø naøy coù ngöôøi, coù theå hoûi xem?". Quyû sau lieàn hoûi: "Xaùc ngöôøi cheát naøy ai mang ñeán?" Ngöôøi kia suy nghó: "Hai con quyû naøy söùc maïnh, neáu ñaùp thaät cuõng phaûi cheát, neáu ñaùp doái

cuõng phaûi cheát. Caû hai caùch ñeàu khoâng khoûi cheát, sao ta laïi noùi doái?" Lieàn ñaùp: "Quyû tröôùc mang ñeán". Con quyû sau lieàn noåi giaän, caàm caùnh tay ngöôøi kia böùt ra quaêng xuoáng ñaát. Con quyû tröôùc lieàn laáy moät caùnh tay ngöôøi cheát chaép theá vaøo lieàn dính. Nhö vaäy, hai tay, hai chaân, ñaàu, söôøn, thaân theå ñeàu thay ñoåi. Khi aáy hai con quyû chung nhau aên thaân ngöôøi bò thay ñoåi, xong chuøi mieäng boû ñi. Ngöôøi kia suy nghó: "Thaân do cha meï sanh cuûa ta, taän maét thaáy hai con quyû ñaõ aên heát, thaân naøy cuûa ta hieän nay ñeàu laø thòt cuûa ngöôøi cheát kia. Vaäy ta chaéc chaén coù thaân, hay laø khoâng coù thaân? Neáu cho laø coù, thì toaøn laø thaân cuûa ngöôøi khaùc; neáu baûo laø khoâng, thì hieän nay ta coù thaân". Suy nghó nhö vaäy, taâm raát meâ muoäi, gioáng nhö ngöôøi cuoàng, saùng sôùm tìm ñöôøng maø ñi, ñeán moät quoác ñoä thaáy coù chuùng Taêng taïi nôi thaùp Phaät, ngöôøi naày khoâng hoûi chuyeän gì khaùc, chæ hoûi thaân mình laø coù hay khoâng? Caùc Tyø-kheo hoûi laïi: "OÂng laø ngöôøi naøo?" Ñaùp: "Toâi cuõng khoâng töï bieát laø ngöôøi hay khoâng phaûi laø ngöôøi". Lieàn keå roõ laïi vieäc treân cho chuùng Taêng nghe. Caùc Tyø-kheo noùi: "Ngöôøi naøy töï bieát voâ ngaõ, deã coù theå ñöôïc ñoä". Beøn noùi vôùi ngöôøi kia raèng: "Thaân ngöôøi töø xöa ñeán nay, thöôøng töï voâ ngaõ, chöù khoâng phaûi vöøa môùi ngaøy nay. Chæ do boán ñaïi hoøa hôïp neân chaáp cho laø ngaõ thaân, nhö thaân cuõ cuûa oâng laø ngaõ thaân, cuøng vôùi nay khoâng khaùc." Caùc Tyø-kheo ñoä cho tu ñaïo, döùt heát caùc phieàn naõo, lieàn chöùng ñöôïc A-la-haùn. AÁy laø khi chaáp thaân ngöôøi khaùc laøm ngaõ, chöù khoâng theå noùi do coù kia coù ñaây neân baûo laø

coù thaàn ngaõ. Laïi nöõa, thaät taùnh cuûa thaàn ngaõ aáy quyeát chaéc laø khoâng theå coù ñöôïc. Hoaëc noù coù töôùng thöôøng, töôùng phi thöôøng, töôùng töï taïi, töôùng chaúng töï taïi, töôùng laøm, töôùng chaúng laøm, töôùng saéc, töôùng chaúng saéc; caùc töôùng nhö vaäy ñeàu khoâng theå coù ñöôïc. Neáu coù töôùng thì coù phaùp, khoâng töôùng thì khoâng phaùp. Nay thaàn ngaõ laø khoâng töôùng, thì bieát laø khoâng coù thaàn ngaõ. Neáu thaàn ngaõ laø thöôøng thì khoâng neân coù toäi saùt. Vì sao? Thaân coù theå saùt vì chaúng phaûi thöôøng; coøn thaàn ngaõ khoâng theå saùt, vì laø thöôøng. Hoûi: Thaàn ngaõ tuy thöôøng cho neân khoâng theå saùt, nhöng saùt thaân thì maéc toäi saùt? Ñaùp: Neáu saùt thaân ngöôøi maéc toäi saùt, nhöng trong Luaät taïng noùi: “Töï saùt thaân khoâng maéc toäi saùt”. Toäi hay phöôùc laø do laøm naõo haïi hay laøm lôïi ích ngöôøi khaùc maø coù, chaúng phaûi do töï cuùng döôøng thaân hay töï saùt thaân maø coù toäi phöôùc. Do vaäy neân trong Luaät taïng noùi: “Töï saùt thaân khoâng coù toäi saùt, maø chæ coù caùi loãi laø ngu si, tham duïc, saân nhueá”. Neáu thaàn ngaõ laø thöôøng, thì khoâng neân coù cheát, khoâng neân coù sanh. Vì sao? Vì trong giaùo phaùp cuûa caùc oâng, thaàn ngaõ laø thöôøng, coù khaép caû

trong naêm ñöôøng, laøm sao coù cheát, sanh? Cheát laø maát choã naøy, sanh ra ôû choã kia. Do vaäy khoâng ñöôïc noùi “thaàn ngaõ laø thöôøng”. Neáu thaàn ngaõ laø thöôøng, thì cuõng khoâng neân coù thoï khoå thoï vui. Vì sao? Vì khoå ñeán thì buoàn, laïc ñeán thì möøng. Neáu bò lo buoàn vui möøng laøm bieán ñoåi, thì chaúng phaûi thöôøng. Neáu thaàn ngaõ thöôøng thì leõ ñaùng nhö hö khoâng, möa khoâng theå laøm öôùt, naéng khoâng theå laøm khoâ; cuõng khoâng coù ñôøi naøy, ñôøi sau, chaúng neân coù vieäc ñôøi sau sanh, ñôøi naøy cheát. Neáu thaàn ngaõ thöôøng, thì thöôøng coù ngaõ kieán, khoâng theå chöùng ñöôïc Nieát-baøn. Neáu thaàn ngaõ thöôøng thì khoâng sanh khoâng dieät, khoâng theå coù queân coù maát. Vì khoâng coù thaàn ngaõ, maø thöùc laø voâ thöôøng, neân coù queân coù maát. Theá cho neân bieát thaàn ngaõ chaúng phaûi thöôøng. Do caùc thöù nhaân duyeân nhö vaäy, neân bieát thaàn ngaõ chaúng phaûi coù töôùng thöôøng. Neáu thaàn ngaõ coù töôùng voâ thöôøng, thì cuõng khoâng toäi, khoâng phöôùc. Neáu thaân voâ thöôøng thì thaàn ngaõ cuõng voâ thöôøng, hai söï ñeàu dieät maát, thì rôi vaøo chaáp ñoaïn. Rôi vaøo chaáp ñoaïn, thì khoâng coù caùi gì ñi ñeán ñôøi sau ñeå thoï toäi phöôùc. Neáu ñoaïn dieät, thì chöùng ñaéc Nieát-baøn khoâng caàn phaûi ñoaïn kieát söû, cuõng khoâng caàn nhaân duyeân toäi phöôùc cuûa ñôøi sau. Do caùc thöù nhaân duyeân nhö vaäy, neân bieát thaàn ngaõ chaúng phaûi voâ thöôøng. Neáu thaàn ngaõ coù töôùng töï taïi, töôùng töï laøm, thì phaûi tuøy theo muoán gì ñöôïc naáy, nhöng nay ñieàu öôùc muoán laïi khoâng ñöôïc, ñieàu khoâng öôùc muoán laïi ñöôïc. Neáu thaàn ngaõ töï taïi, cuõng khoâng neân coù söï laøm aùc, phaûi ñoïa vaøo trong aùc ñaïo suùc sanh. Laïi nöõa, heát thaûy chuùng sanh ñeàu khoâng öa khoå. Ai ñang öa vui maø laïi bò khoå? Do vaäy neân bieát thaàn ngaõ khoâng töï taïi, khoâng töï laøm. Laïi nhö ngöôøi vì sôï toäi maø töï gaéng laøm laønh. Neáu töï taïi thì vì sao coøn sôï toäi maø gaéng tu phöôùc? Laïi caùc chuùng sanh khoâng ñöôïc nhö yù, thöôøng bò phieàn naõo aùi

phöôïc loâi keùo. Do caùc thöù nhaân duyeân nhö vaäy, neân bieát thaàn ngaõ khoâng töï taïi, khoâng töï laøm. Neáu thaàn ngaõ khoâng töï taïi, khoâng töï laøm, theá laø khoâng coù töôùng thaàn ngaõ. Caùi ngaõ caùc oâng noùi ñoù, chính laø thöùc, chöù khoâng phaûi gì khaùc. Laïi nöõa, neáu thaàn ngaõ khoâng laøm, taïi sao khi Dieâm vöông hoûi ngöôøi toäi: "Ai khieán ngöôi laøm toäi aáy?" Toäi nhaân ñaùp: "Ñoù laø ngaõ töï laøm". Do vaäy neân bieát chaúng phaûi khoâng töï laøm. Neáu noùi thaàn ngaõ coù saéc töôùng, vieäc aáy khoâng ñuùng. Vì sao? Vì heát thaûy saéc ñeàu voâ thöôøng. Hoûi: Taïi sao ngöôøi ta noùi saéc laø ngaõ töôùng? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi "Thaàn ngaõ ôû trong taâm, nhoû nhö haït caûi, thanh tònh neân goïi laø thaân tònh saéc". Laïi coù ngöôøi noùi noù nhö haït luùa, coù ngöôøi noùi noù nhö haït ñaäu, coù

ngöôøi noùi nöûa taác, coù ngöôøi noùi moät taác. Luùc môùi thoï thaân, noù thoï tröôùc heát, gioáng nhö hình töôïng xöông coù tröôùc heát, ñeán khi thaønh thaân, thì nhö hình töôïng ñaõ ñöôïc trang söùc. Coù ngöôøi noùi thaàn ngaõ lôùn nhoû tuøy theo thaân ngöôøi, khi cheát noù ñi ra tröôùc. Nhöõng vieäc nhö vaäy, ñeàu khoâng ñuùng. Vì sao? Vì heát thaûy ñeàu do boán ñaïi taïo neân, laø nhaân duyeân sanh neân voâ thöôøng; thaàn ngaõ cuõng voâ thöôøng. Neáu voâ thöôøng thì nhö treân ñaõ noùi. Hoûi: Thaân coù hai thöù: Thaân thoâ vaø thaân teá. Thaân thoâ laø voâ thöôøng, coøn thaân teá laø thaàn ngaõ, ñôøi ñôøi thöôøng ñi vaøo trong naêm ñöôøng? Ñaùp: Thaân vi teá aáy laø khoâng theå coù ñöôïc. Neáu coù thaân vi teá, thì phaûi coù nôi choã coù theå bieát ñöôïc; nhö töø moãi choã trong naêm taïng (taâm, can, tyø, pheá, thaän) boán chi theå ñeå tìm ñeàu khoâng theå thaáy ñöôïc. Hoûi: Teá thaân aáy raát vi teá. Khi môùi cheát noù ñaõ ñi; khi coøn soáng thì tìm khoâng theå coù ñöôïc, thì oâng laøm sao maø coù theå thaáy? Laïi thaân vi teá aáy, chaúng phaûi naêm thöùc coù theå thaáy, coù theå bieát, chæ coù baäc Thaùnh nhaân coù thaàn thoâng, môùi coù theå thaáy ñöôïc? Ñaùp: Neáu nhö vaäy, cuøng vôùi "khoâng vaät" chaúng khaùc nhau. Nhö khi ngöôøi cheát, boû thaân sanh aám, vaøo trong thaân trung aám, baáy giôø, thaân cuûa ñôøi naøy dieät, maø thoï thaân trung aám. Noù khoâng coù tröôùc sau, khi vöøa dieät lieàn sanh; gioáng nhö caùi aán baèng saùp aán xuoáng buøn, trong khi buøn nhaän ñöôïc aán, caùi aán töùc thôøi laáy ra maát. Beân thaønh vaø beân maát cuøng moät luùc, khoâng coù tröôùc sau. Ngay khi aáy thoï thaân trung aám trung höõu, xaû thaân trung aám trung höõu naøy, thoï thaân sanh aám sanh höõu. OÂng noùi thaân vi teá, chính laø thaân trung aám naøy. Thaân trung aám khoâng ra khoâng vaøo, gioáng nhö ngoïn ñeøn chaùy ñoû, sanh vaø dieät tieáp noái, chaúng thöôøng chaúng ñoaïn. Phaät daïy: "Heát thaûy saéc uaån hoaëc quaù khöù, vò lai, hieän taïi, hoaëc trong hoaëc ngoaøi, hoaëc thoâ hoaëc teá, thaûy ñeàu voâ thöôøng". Thaàn ngaõ vôùi saéc vi teá cuûa oâng cuõng phaûi voâ thöôøng ñoaïn dieät. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, neân bieát thaàn ngaõ chaúng phaûi saéc töôùng. Thaàn ngaõ chaúng phaûi khoâng saéc töôùng. Khoâng saéc laø boán uaån (thoï, töôûng, haønh, thöùc) vaø phaùp voâ vi. Boán uaån vì laø voâ thöôøng, vì laø khoâng töï taïi, vì thuoäc nhaân duyeân, neân chaúng phaûi laø thaàn ngaõ. Trong ba phaùp voâ vi, thì khoâng chaáp coù thaàn ngaõ ñöôïc, vì khoâng thoï nhaän gì. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, neân bieát thaàn

ngaõ chaúng phaûi saéc töôùng. Nhö vaäy giöõa trôøi ñaát, hoaëc trong hoaëc ngoaøi, ba ñôøi möôøi phöông tìm thaàn ngaõ khoâng theå coù ñöôïc. Chæ coù möôøi hai nhaäp hoøa hôïp sanh ra saùu thöùc, ba vieäc hoøa hôïp goïi laø xuùc. Töø xuùc sanh ra caùc taâm sôû phaùp: thoï, töôûng, tö v.v... Trong phaùp aáy do söùc voâ minh neân coù thaân kieán sanh;

coù thaân kieán sanh neân cho laø coù thaàn ngaõ. Thaân kieán aáy, khi thaáy ñöôïc Khoå ñeá, phaùt sanh khoå phaùp trí vaø khoå tyû trí (boán loaïi trí) thì döùt. Khi thaân kieán döùt thì khoâng coøn thaáy coù thaàn ngaõ. Tröôùc ñaây caùc oâng noùi: Neáu beân trong khoâng coù thaàn ngaõ, coøn thöùc bieát saéc thì cöù nieäm nieäm sanh dieät, laøm sao maø phaân bieät bieát saéc xanh, vaøng, ñoû, traéng?" Theo caùc oâng, neáu coù thaàn ngaõ, cuõng khoâng theå moät mình bieát ñöôïc saéc, maø phaûi nöông nhaõn thöùc môùi coù theå bieát ñöôïc. Neáu nhö vaäy, thì thaàn ngaõ thaønh voâ duïng. Nhaõn thöùc bieát saéc, saéc sanh dieät. Do töông tôï sanh, töông tôï dieät, vaäy sau trong taâm coù phaùp sanh ra, goïi laø nieäm. Töôùng cuûa nieäm aáy thuoäc phaùp höõu vi, tuy dieät veà quaù khöù maø coù theå bieát. Nhö trí tueä löïc cuûa Thaùnh nhaân, coù theå bieát vieäc ñôøi vò lai. Nieäm nieäm cuõng nhö vaäy, coù theå bieát phaùp quaù khöù. Neáu nhaõn thöùc tröôùc dieät, sanh nhaõn thöùc sau, nhaõn thöùc sau caøng coù söùc lanh lôïi. Saéc tuy taïm coù chaúng ñöùng yeân song do nieäm löïc lanh lôïi neân coù theå bieát. Do söï aáy, tuy nieäm nieäm sanh dieät voâ thöôøng, maø coù theå phaân bieät bieát saéc. Laïi nöõa, oâng noùi thöùc cuûa ngöôøi trong hieän taïi cöù sanh dieät môùi maõi, moät khi thaân maïng chaám döùt, noù cuõng heát luoân. Nhö vaäy caùc haïnh nghieäp toäi phöôùc, ai ñem theo, ai laõnh thoï? Ai chòu khoå vui? Ai ñöôïc giaûi thoaùt? Nay seõ ñaùp cho caùc oâng: Nay caùc oâng chöa ñöôïc ñaïo chaân thaät, bò caùc phieàn naõo che taâm, taïo nghieäp laøm nhaân duyeân cho thaân taùi sanh, khi cheát naêm uaån tuaàn töï töông tuïc sanh ra, gioáng nhö moät ngoïn ñeøn laïi ñoát moät ngoïn ñeøn. Laïi nhö haït luùa sanh ra do coù ba nhaân duyeân laø ñaát, nöôùc vaø haït gioáng. Thaân ñôøi sau sanh ra cuõng nhö vaäy, coù thaân, coù nghieäp höõu laäu vaø coù kieát söû. Coù ba nghieäp aáy neân thaân sau sanh ra, trong ñoù thaân vaø nghieäp laø nhaân duyeân khoâng theå döùt, khoâng theå phaù; chæ caùc kieát söû laø coù theå döùt. Khi kieát söû döùt, tuy coøn coù thaân dö taøn, vaãn coù theå ñöôïc giaûi thoaùt. Nhö coù haït luùa, coù ñaát maø khoâng coù nöôùc, neân khoâng sanh ñöôïc. Nhö vaäy tuy coù thaân, coù nghieäp maø khoâng coù nöôùc aùi kieát thaám nhuaàn thôøi khoâng sanh ñöôïc. AÁy goïi laø tuy khoâng coù thaàn ngaõ, cuõng goïi laø ñöôïc giaûi thoaùt. Do voâ minh neân bò troùi; do trí tueä neân ñöôïc môû, thì thaàn ngaõ voâ duïng. Laïi nöõa, do danh vaø saéc hoøa hôïp, giaû danh laø ngöôøi, ngöôøi aáy bò caùc kieát söû troùi buoäc. Ñöôïc moùng tay trí tueä voâ laäu môû caùc kieát söû aáy, baáy giôø goïi laø ngöôøi ñöôïc giaûi thoaùt. Coät daây, môû daây; daây töùc laø coät, coät khoâng laø moät phaùp rieâng khaùc. Trong theá gian noùi coät daây môû daây. Danh vaø saéc cuõng vaäy. Danh vaø saéc hai phaùp hoøa hôïp, giaû danh laø ngöôøi. Kieát söû aáy cuøng vôùi danh saéc khoâng rieâng khaùc, chæ coù goïi laø danh saéc coät, danh saéc môû. Thoï

toäi thoï phöôùc cuõng laø nhö vaäy. Tuy khoâng coù moät phaùp goïi

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 12 514

laø ngöôøi thaät, chæ coù danh saéc thoï quaû toäi phöôùc maø ñöôïc goïi laø ngöôøi. Gioáng nhö xe chôû ñoà vaät, cöù moãi moãi suy tìm. Roát raùo khoâng coù xe thaät, nhöng do chôû ñoà vaät neân goïi laø xe. Ngöôøi thoï toäi phöôùc cuõng laø nhö vaäy. Do danh saéc thoï toäi phöôùc, maø nhaän ñöôïc caùi teân laø ngöôøi thoï. Thoï khoå vui cuõng nhö vaäy. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, thaàn ngaõ laø khoâng theå coù ñöôïc. Thaàn ngaõ chính laø ngöôøi boá thí ngöôøi thoï nhaän. Cuõng nhö vaäy. Caùc oâng cho thaàn ngaõ laø ngöôøi, do vaäy neân ngöôøi thí laø khoâng theå coù ñöôïc. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, neân noùi laø taøi vaät, ngöôøi thí, ngöôøi thoï ñeàu laø khoâng theå coù ñöôïc. Hoûi: Neáu caùc ñöùc Phaät ñoái vôùi caùc phaùp noùi laø khoâng bò phaù, khoâng bò dieät, khoâng bò sanh, khoâng bò laøm thì côù sao ôû ñaây noùi ba vieäc taøi vaät, ngöôøi thí vaø ngöôøi thoï, neáu phaù hoaïi chia cheû thì khoâng theå coù ñöôïc? Ñaùp: Nhö ngöôøi phaøm tuïc thaáy coù ngöôøi thí, thaáy coù ngöôøi thoï, thaáy coù taøi vaät; ñoù laø caùi thaáy hö voïng ñieân ñaûo, ñöôïc sanh vaøo theá gian thoï vui, khi heát phöôùc phaûi xoay trôû laïi. Cho neân Phaät muoán haøng Boà-taùt thöïc haønh thaät ñaïo, ñöôïc thaät quaû baùo, töùc laø Phaät ñaïo. Phaät vì phaù caùi thaáy hö voïng neân noùi ba vieäc khoâng theå coù ñöôïc, maø kyø thaät khoâng coù gì phaù. Vì sao? Vì caùc phaùp töø xöa ñeán nay, roát raùo laø khoâng. Do voâ löôïng nhaân duyeân nhö vaäy, maø khoâng theå coù ñöôïc, neân goïi laø Ñaøn Ba-la-maät ñaày ñuû vieân maõn. Laïi nöõa, neáu Boà-taùt thöïc haønh Ñaøn Ba-la-maät, maø coù theå sanh saùu Ba-la-maät. Khi aáy goïi laø Ñaøn Ba-la-maät ñaày ñuû vieân maõn. - Theá naøo laø boá thí sanh Ñaøn Ba-la-maät? Ñaøn coù baäc thöôïng, baäc trung, baäc haï. Töø baäc haï sanh baäc trung, töø baäc trung sanh baäc thöôïng. Neáu duøng thöùc uoáng aên thoâ xaáu ñem taâm nhu nhuyeán maø boá thí, aáy goïi laø baäc haï. Taäp quen boá thí daàn daàn taêng leân coù theå ñem y phuïc baûo vaät maø boá thí, aáy laø töø baäc haï sinh baäc trung. Taâm boá thí caøng taêng, khoâng thöông tieác gì, coù theå ñem ñaàu, maùu thòt, quoác thaønh, taøi vaät, vôï con maø boá thí heát, aáy laø töø baäc trung sanh baäc thöôïng. Nhö ñöùc Phaät Thích-ca Maâu-ni khi môùi phaùt taâm, laøm ñaïi Quoác vöông, teân laø Quang Minh, tìm caàu Phaät ñaïo, boá thí ít nhieàu, luaân chuyeån ñôøi sau thoï thaân laøm ngöôøi thôï goám, duøng ñoà taém röûa vaø nöôùc ñöôøng pheøn boá thí cho ñöùc Phaät Thích-ca Maâu-ni khaùc vaø Tyø-kheo Taêng. Kieáp sau ñoù chuyeån thaân laøm ngöôøi con gaùi cuûa ñaïi tröôûng giaû, ñem ñeøn cuùng döôøng ñöùc Phaät Kieàu-traàn-nhaõ. Caùc thöù nhö vaäy, goïi laø Boà-taùt boá thí baäc haï. Nhö tieàn thaân ñöùc Phaät Thích-ca Maâu-ni thaân laøm con oâng tröôûng giaû, ñem y boá thí cho Phaät Ñaïi-aâm-thanh. Sau laïi chuyeån thaân laøm vò ñaïi quoác vöông, ñem loïng baûy baùu duùng döôøng Phaät Sö-töû. Sau laïi thoï

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 12 515

thaân laøm vò ñaïi tröôûng giaû, cuùng döôøng cho Phaät Dieäu Nhaân phoøng xaù thöôïng haûo vaø hoa ñeïp baûy baùu. Caùc thöù nhö vaäy, goïi laø Boà-taùt boá thí

baäc trung. Nhö tieàn thaân ñöùc Phaät Thích-ca Maâu-ni laøm tieân nhaân, thaáy ñöùc Phaät Kieàu-traàn-nhaõ ñoan chaùnh thuø dieäu, beøn töø treân nuùi cao töï gieo mình xuoáng tröôùc Phaät, thaân kia vaãn an oån, ñöùng ôû moät beân Phaät. Laïi nhö Boà-taùt Chuùng-Sanh Hyû-Kieán, laáy thaân laøm ñeøn cuùng döôøng ñöùc Phaät Nhaät-Nguyeät-Quang-ñöùc. Caùc thöù nhö vaäy khoâng tieác thaân maïng, cuùng döôøng chö Phaät, ñoù laø Boà-taùt boá thí baäc thöôïng. AÁy goïi ñoù laø Boà-taùt ba haïng boá thí. Neáu coù ngöôøi baét ñaàu phaùt Phaät taâm, boá thí cho chuùng sanh cuõng nhö vaäy. Tröôùc tieân duøng thöùc uoáng aên boá thí, taâm boá thí taêng daàn, coù theå ñem thaân thòt boá thí. Tröôùc ñem caùc thöù nöôùc ngon boá thí, sau taâm boá thí taêng daàn, coù theå ñem thaân huyeát ñeå cho. Tröôùc ñem giaáy möïc, kinh saùch boá thí, vaø ñem y phuïc, aåm thöïc, ngoaï cuï, y döôïc boán thöù cuùng döôøng ñeå cuùng döôøng phaùp sö, sau chöùng ñöôïc phaùp thaân laïi vì voâ löôïng chuùng sanh thuyeát ñuû caùc phaùp, ñeå laøm phaùp thí. Caùc thöù nhö vaäy, töø trong Ñaøn Ba-la-maät phaùt sanh Ñaøn Ba-la-maät. - Theá naøo laø Boà-taùt boá thí sanh Thi-la Ba-la-maät? Boà-taùt suy nghó: “Chuùng sanh khoâng bieát boá thí, ñôøi sau chòu ngheøo cuøng; vì ngheøo cuøng maø sanh troäm caép; vì troäm caép maø gaây gieát haïi. Vì ngheøo cuøng neân khoâng ñaày ñuû saéc ñeïp; vì saéc khoâng ñaày ñuû maø haønh taø daâm. Laïi vì ngheøo cuøng maø bò laøm ngöôøi haï tieän; haï tieän sôï haõi maø sanh noùi doái. Do nhaân duyeân ngheøo cuøng nhö vaäy, laøm möôøi ñieàu baát thieän ñaïo; neáu tu haønh boá thí, sanh ra coù taøi cuûa; coù taøi cuûa neân khoâng laøm ñieàu phi phaùp. Vì sao? Vì nguõ duïc ñaày ñuû, khoâng thieáu thoán chi. Nhö Ñeà-baø-ñaït-ña kieáp tröôùc töøng laøm moät con raén, ôû chung vôùi moät con eách, moät con ruøa trong moät caùi ao keát laøm baïn thaân, sau ñoù nöôùc ao khoâ heát, ñoùi khoå cuøng khoán, khoâng keâu cöùu ñaâu ñöôïc. Raén khieán ruøa keâu eách ñeán, eách noùi keä baûo laïi ruøa raèng: Neáu gaëp ngheøo cuøng maát baûn taâm, Khoâng vì nghóa cuõ, tröôùc vì aên, Anh ñem lôøi toâi noùi laïi raén, EÁch khoâng bao giôø ñeán beân raén. Neáu tu boá thí, ñôøi sau coù phöôùc, khoâng bò thieáu thoán, thì coù theå trì giôùi, khoâng laøm caùc ñieàu aùc. AÁy laø boá thí phaùt sanh Giôùi Ba-la-maät. Laïi nöõa, khi boá thí, coù theå laøm cho caùc kieát söû phaù giôùi bò moûng, taêng theâm taâm trì giôùi, ñöôïc kieân coá. AÁy laø boá thí laøm nhaân duyeân taêng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 12 516

ích cho giôùi. Laïi nöõa, Boà-taùt boá thí, thöôøng sanh taâm töø bi ñoái vôùi ngöôøi laõnh thoï, khoâng ñaém taøi vaät; vaät cuûa mình coøn khoâng tieác, huoáng gì cöôùp troäm? Ñaõ töø bi vôùi ngöôøi thoï laõnh, thì ñaâu coøn coù yù gieát haïi? Hay ngaên söï phaù giôùi nhö vaäy, aáy laø boá thí sanh giôùi. Neáu naêng boá thí ñeå phaù caùi taâm xan tham, vaäy sau trì giôùi, nhaãn nhuïc v.v... deã ñöôïc thöïc haønh. Nhö Boà-taùt Vaên-thuø-sö-lôïi, vaøo kieáp raát xa trong quaù khöù, töøng laøm Tyø-kheo, ñi vaøo thaønh khaát thöïc, ñöôïc “hoaøn hoan hyû” ñuû traêm vò ñaày bình baùt. Trong thaønh coù moät em beù ñi theo xin, khoâng cho lieàn, ñôïi ñeán tröôùc böùc tranh Phaät caàm hai hoaøn hoan hyû leân maø giao öôùc vôùi noù raèng: “Neáu em aên moät hoaøn coøn moät hoaøn boá thí cho chuùng Taêng, thì ta seõ cho!”. Noù lieàn

chaáp nhaän, ñem moät hoaøn hoan hyû boá thí chuùng Taêng, vaäy sau xin thoï giôùi vôùi Vaên-thuø-sö-lôïi, phaùt nguyeän laøm Phaät. Boá thí nhö vaäy, coù theå laøm cho thoï giôùi phaùt taâm laøm Phaät, aáy laø sanh Giôùi Ba-la-maät. Laïi nöõa, quaû baùo boá thí ñöôïc boán söï cuùng döôøng, gaëp quoác ñoä toát, thaày hay, khoâng bò thieáu thoán, cho neân coù theå trì giôùi. Laïi, quaû baùo boá thí laøm cho taâm kia ñieàu nhu, do taâm ñieàu nhu neân phaùt sanh söï trì giôùi; do phaùt sanh söï trì giôùi, neân töø phaùp baát thieän maø coù theå töï ñieàu phuïc taâm. Do caùc nhaân duyeân boá thí nhö vaäy, töø boá thí phaùt sanh giôùi Ba-la-maät. -Theá naøo laø boá thí laøm phaùt sanh Nhaãn nhuïc Ba-la-maät? Khi Boà- taùt boá thí, gaëp ngöôøi thoï laõnh ngoã nghòch maéng nhieác; hoaëc ñoøi xin cho nhieàu; hoaëc ñoøi xin khoâng phaûi luùc; hoaëc khoâng ñaùng ñoøi xin maø cöù ñoøi xin. Khi aáy Boà-taùt töï suy nghó raèng: "Ta nay boá thí ñeå caàu Phaät ñaïo, cuõng khoâng baûo coù ai khieán ta boá thí, chính ta töï laøm, taïi sao ta saân?" Suy nghó nhö vaäy, ñeå thöïc haønh Nhaãn nhuïc, aáy laø boá thí laøm phaùt sanh Nhaãn nhuïc Ba-la-maät. Lai nöõa, khi Boà-taùt boá thí, gaëp ngöôøi thoï laõnh oaùn giaän böùc naõo, beøn töï suy nghó raèng: "Nay ta boá thí, taøi vaät trong ngoaøi, khoù boû maø coù theå boû; huoáng gì ñoái vôùi aâm thanh troáng roãng maø khoâng theå nhaãn ñöôïc sao? Neáu ta khoâng nhaãn, thì nhöõng vaät boá thí trôû thaønh baát tònh. Ví nhö voi traéng vaøo ao taém röûa, ra khoûi ao laïi laáy ñaát boâi vaøo mình. Boá thí maø khoâng nhaãn nhuïc cuõng nhö vaäy. Suy nghó nhö vaäy, maø thöïc haønh nhaãn nhuïc". Do caùc nhaân duyeân cuûa boá thí nhö vaäy, neân phaùt sanh Nhaãn nhuïc Ba-la-maät. -Theá naøo laø boá thí laøm phaùt sanh Tinh taán Ba-la-maät? Khi Boà-taùt boá thí, thöôøng thöïc haønh Tinh taán. Vì sao? Khi Boà-taùt môùi phaùt taâm, coâng ñöùc chöa lôùn. Baáy giôø muoán thöïc haønh hai söï boá thí, ñeå laøm maõn nguyeän cuûa heát thaûy chuùng sanh. Nhöng vì taøi vaät khoâng ñuû, phaûi sieâng naêng tìm

taøi vaø phaùp ñeå cung caáp cho ñaày ñuû. Nhö tieàn thaân cuûa ñöùc Phaät Thích-ca Maâu-ni, laøm vò ñaïi y vöông, chöõa heát thaûy beänh, khoâng caàu danh lôïi, maø chæ vì thöông xoùt chuùng sanh. Song ngöôøi beänh quaù nhieàu, söùc khoâng cöùu khaép, lo nghó ñeán heát thaûy, nhöng khoâng laøm theo ñöôïc taâm nguyeän, aùo naõo maø cheát, lieàn sanh leân coõi trôøi Ñao-lôïi, töï suy nghó raèng: "Nay ta sanh coõi Trôøi, chæ höôûng phöôùc baùo, khoâng coù ích laâu daøi", lieàn töï tìm phöông tieän chaám döùt thaân maïng, boû ñôøi soáng coõi Trôøi, haï sanh laøm Thaùi töû Roàng ôû trong cung Long vöông Ta-giaø-ñaø. Thaân hình to lôùn, cha meï quyù yeâu. Laïi muoán laáy caùi cheát, ñi ñeán vua chim Kim-sí, chim lieàn baét Roàng Thaùi töû ñem leân caây Xa-ma-lî maø nuoát. Cha meï keâu la khoùc loùc aùo naõo. Roàng con sau khi ñaõ cheát, laïi sanh laøm Thaùi töû cuûa vò ñaïi Quoác vöông trong coõi Dieâm-phuø-ñeà, teân laø Naêng thí. Khi sanh ra ñaõ noùi ñöôïc, hoûi caùc ngöôøi hai beân: "Nay trong nöôùc naøy coù nhöõng vaät gì ñeàu ñem heát laïi ñaây ñeå boá thí". Moïi ngöôøi sôï haõi, ñeàu boû chaïy caû. Meï thaùi töû thöông xoùt, moät mình töï giöõ con. Thaùi töû noùi vôùi meï: "Con khoâng phaûi quyû La- saùt, sao moïi ngöôøi chaïy heát? Kieáp tröôùc con thöôøng öa boá thí, con laø Ñaøn-vieät cuûa moïi ngöôøi".

Meï Thaùi töû nghe lôøi noùi aáy, ñem noùi laïi vôùi moïi ngöôøi, moïi ngöôøi lieàn trôû laïi. Baø meï kheùo nuoâi naáng Thaùi töû, ñeán khi khoân lôùn, töï mình coù ñöôïc gì Thaùi töû ñeàu ñem boá thí heát. Ñeán choã vua cha, xin vaät ñeå boá thí, vua cha chia phaàn cho, laïi ñem thí heát. Thaáy ngöôøi coõi Dieâm-phuø-ñeà ngheøo cuøng taân khoå, suy nghó muoán caáp thí maø taøi vaät khoâng ñuû, beøn töï than khoùc, hoûi ngöôøi hai beân raèng: “Laøm caùch naøo ñeå khieán cho heát thaûy ñaày ñuû taøi vaät?” Caùc ngöôøi laõo traû lôøi raèng: “Chuùng toâi töøng nghe noùi coù ngoïc Nhö yù, neáu ñöôïc ngoïc aáy thì coù theå tuøy taâm caàu gì ñöôïc naáy”. Boà-taùt nghe lôøi aáy xong, thöa vôùi cha meï xin ñi vaøo bieån caû tìm ngoïc baùu Nhö yù treân ñaàu Long vöông. Cha meï traû lôøi: “Ta chæ coù moät mình con, neáu vaøo bieån caû, tai naïn khoù traùnh. Moät mai maát con, chuùng ta soáng laøm gì, khoâng caàn ñi! Trong kho cuûa ta hieän coøn nhieàu vaät, seõ caáp cho con”. Thaùi töû noùi: “Vaät trong kho coù haïn, maø taâm con voâ haïn. Con muoán ñem cuûa cho ñuû heát thaûy, khoâng coøn ai thieáu thoán. Xin chaáp nhaän cho con ñöôïc toaïi nguyeän, laøm cho ngöôøi coõi Dieâm-phuø-ñeà, heát thaûy sung tuùc”. Cha meï bieát chí lôùn cuûa con, khoâng daùm caàm ngaên, beøn ñeå cho ñi. Khi aáy naêm traêm khaùch buoân, vì cho Thaùi töû laø baäc ñaïi nhaân phöôùc ñöùc, ñeàu thích ñi theo, bieát ngaøy khôûi haønh cuûa Thaùi töû, taäp hoïp taïi cöûa bieån. Boà-taùt tröôùc nghe noùi treân ñaàu Long vöông Ta-giaø-ñaø coù ngoïc baùu Nhö yù, hoûi moïi ngöôøi raèng: “Ai bieát thuûy ñaïo daãn ñeán cung cuûa Roàng kia?” Coù moät ngöôøi muø teân laø Ñaø-xaù, töøng coù baûy phen ñi vaøo bieån caû,

bieát roõ haûi ñaïo. Boà-taùt lieàn baûo cuøng ñi. Ngöôøi aáy traû lôøi: “Tuoåi toâi ñaõ giaø, hai maét khoâng saùng, tuy töøng vaøo bieån nhieàu laàn, song nay khoâng theå ñi ñöôïc”. Boà-taùt hoûi: “Ta nay ñi ñaây, khoâng vì thaân mình maø khaép vì heát thaûy tìm ngoïc Nhö yù, ñeå cung caáp ñuû cho chuùng sanh, ñeå cho thaân khoâng coøn thieáu thoán. Keá ñoù ñem ñaïo phaùp nhaân duyeân maø giaùo hoùa hoï. OÂng laø ngöôøi trí, töø choái sao ñöôïc? Nguyeän ta ñöôïc thaønh töïu, haù chaúng phaûi nhôø söùc oâng sao!” Ñaø-xaù nghe lôøi Thaùi töû öôùc heïn, vui veû ñoàng tình, noùi vôùi Boà-taùt raèng: “Nay toâi ñi vôùi oâng vaøo bieån caû, chaéc thaân toâi khoâng toaøn, oâng haõy ñaët thi haøi cuûa toâi treân baõi caùt vaøng trong bieån caû”. Vieäc ñi ra taäp hoïp xong, böùt sôïi daây thöù baûy, thuyeàn ñi nhö bay, ñeán caùc baõi baùu. Caùc khaùch buoân giaønh laáy baûy baùu, ai naáy ñaõ ñuû, hoûi Boà-taùt raèng: “Vì sao khoâng laáy?” Boà-taùt traû lôøi: “Thöù toâi caàn laø ngoïc baùu Nhö yù, coøn ñaây laø vaät coù ngaøy heát, toâi khoâng caàn. Caùc ngöôøi haõy neân bieát ñuû, bieát ñoä löôïng, ñöøng ñeå thuyeàn naëng, khoâng töï thoaùt khoûi ñöôïc”. Caùc khaùch buoân thöa vôùi vôùi Boà-taùt raèng: “Ñaïi ñöùc! Chuù nguyeän cho chuùng toâi ñeå ñöôïc an oån”. Roài caùo töø chia tay. Ñaø-xaù khi aáy noùi vôùi Boà-taùt raèng: “Giöõ laïi chieác thuyeàn nhoû theo ñöôøng rieâng maø ñi. Ñôïi gioù baûy ngaøy, nöông gioù theo bôø bieån phía nam, ñeán moät choã hieåm, seõ coù ven nuùi choùt voùt, nhaùnh caây röøng taùo ñeàu phuû treân nöôùc, gioù lôùn thoåi thuyeàn, thuyeàn seõ laät aáp. OÂng haõy ngöôùc leân vin caønh caây taùo, coù theå töï cöùu

ñöôïc; coøn toâi khoâng coù maét, seõ cheát nôi ñaây. Qua khoûi bôø hieåm naøy, seõ coù baõi caùt vaøng, coù theå ñem xaùc toâi ñaët trong caùt aáy; caùt vaøng thanh tònh, aáy laø yù nguyeän cuûa toâi". Thaùi töû lieàn nhö lôøi noùi aáy, gioù ñeán maø ñi. Khi ñaõ ñeán bôø choùt voùt, ñuùng nhö lôøi Ñaø-xaù noùi, Boà-taùt ngöôùc leân vin caønh taùo, töï ñöôïc thoaùt khoûi. Ñaët thaây Ñaø-xaù, quaøn yeân nôi ñaát vaøng, roài ñi moät mình. Ñuùng nhö lôøi chæ baøy cuûa Ñaø-xaù tröôùc ñoù, noåi trong nöôùc saâu baûy ngaøy; ñi baûy ngaøy giöõa nöôùc ngang hoïng; ñi baûy ngaøy giöõa nöôùc ngang löng; ñi baûy ngaøy giöõa nöôùc ngang ñaàu goái; ñi baûy ngaøy saùt giöõa buøn. Thaáy hoa sen ñeïp, xinh töôi meàm dòu, Boà-taùt töï suy nghó: "Hoa naøy meàm bôû, ta haõy nhaäp Hö khoâng tam muoäi, töï laøm nheï mình", ñi treân Hoa sen baûy ngaøy. Thaáy caùc con raén ñoäc, laïi suy nghó: "Loaïi truøng ngaäm ñoäc raát ñaùng sôï". Boà-taùt lieàn nhaäp Töø taâm tam muoäi, ñi treân ñaàu raén ñoäc baûy ngaøy. Raén ñoäc ngaång ñaàu leân ñeå Boà-taùt ñaïp leân treân maø ñi qua. Qua khoûi naïn naøy, thaáy coù thaønh baùu baûy lôùp, coù baûy lôùp haøo; trong haøo ñaày caû raén ñoäc; coù hai con roàng lôùn giöõ cöûa. Roàng thaáy Boà-taùt hình dung ñoan chaùnh, töôùng haûo uy nghi, vöôït khoûi caùc naïn ñöôïc ñeán nôi ñaây; suy nghó raèng: "Ñaây

khoâng phaûi laø ngöôøi phaøm phu, chaéc laø baäc Boà-taùt coâng ñöùc lôùn!", lieàn cho pheùp böôùc tôùi ñi thaúng vaøo cung. Gaëp khi vôï choàng Long vöông vöøa môùi choân con, coøn ñang khoùc loùc. Thaáy Boà-taùt ñeán, vôï choàng Long vöông coù thaàn thoâng, bieát ñoù laø con, hai vuù söõa chaûy ra, baûo ngoài xuoáng maø hoûi raèng: "Con laø con ta, boû ta maø qua ñôøi, nay sanh ôû choã naøo?". Boà-taùt cuõng töï bieát kieáp tröôùc, bieát ñaây laø cha meï, maø traû lôøi meï raèng: "Con sanh treân coõi Dieâm-phuø-ñeà, laøm thaùi töû cuûa ñaïi Quoác vöông, thöông xoùt ngöôøi ngheøo cuøng, ñoùi reùt cöïc khoå, khoâng ñöôïc töï taïi, cho neân ñi ñeán ñaây, muoán xin ngoïc Nhö yù". Long maãu noùi: "Treân ñaàu cha con, coù ngoïc baùu ñoù, ñeå trang söùc ñaàu, khoù coù theå cho con ñöôïc. Chaéc seõ ñöa con vaøo kho baùu, tuøy yù con muoán, aét muoán cho con. Con haõy traû lôøi raèng: Caùc thöù taïp baûo kia, con khoâng caàn, con chæ muoán ñöôïc ngoïc baùu treân ñaàu phuï vöông. Neáu ñöôïc thöông xoùt, xin laáy cho con. Nhö theá coù theå ñöôïc". Boà-taùt lieàn ñeán gaëp Long phuï, Long vöông vöøa möøng, vöøa thöông, vui veû voâ haïn. Thöông nghó ñöùa con, töø xa vöôït gian nan môùi ñi ñeán ñöôïc ñaây, lieàn ñöa tay chæ caùc chaâu baùu toát: "Tuøy yù cho con, caàn thì laáy". Boà- taùt noùi: "Con töø xa ñeán, nguyeän gaëp phuï vöông, caàu xin ngoïc baùu Nhö yù treân ñaàu. Neáu ñöôïc thöông xoùt, haõy laáy cho con; neáu khoâng cho ñöôïc, con khoâng caàn vaät khaùc!" Long vöông traû lôøi raèng: "Ta chæ coù moät vieân ngoïc, thöôøng trang söùc treân ñaàu, ngöôøi coõi Dieâm-phuø-ñeà baïc phöôùc haï tieän, khoâng ñaùng thaáy". Boà-taùt noùi: "Con vì ngoïc ñoù, xa vöôït gian nan, lieàu cheát ñeán ñaây, chính vì ngöôøi coõi Dieâm-phuø-ñeà baïc phöôùc haï tieän, ñeå xin ngoïc baùu Nhö yù cöùu vôùt söï mong caàu cuûa hoï; vaäy sau laáy nhaân duyeân Phaät ñaïo maø giaùo hoùa hoï". Long vöông cho ngoïc vaø daën doø raèng: "Nay ta laáy ngoïc naøy cho con, khi con qua

ñôøi, haõy ñem traû laïi cho ta". Boà-taùt thöa: "vaâng, con seõ laøm nhö lôøi Phuï vöông noùi". Boà-taùt ñöôïc ngoïc. Bay leân hö khoâng, trong khoaûnh khaéc co duoãi caùnh tay, ñaõ ñeán Dieâm-phuø-ñeà. Vua cha vua meï coõi ngöôøi thaáy con yeân laønh trôû veà, vui möøng nhaûy nhoùt, oâm maø hoûi raèng:" Con ñöôïc vaät gì?". Boà-taùt thöa: "Ñöôïc ngoïc baùu Nhö yù". Laïi hoûi: "Nay ôû ñaâu roài". Ñaùp: "ÔÛ trong cheùo aùo naøy". Cha meï noùi: "Sao, noù lôùn hay nhoû?" Thöa: "Coát ôû thaàn ñöùc cuûa noù, khoâng coát lôùn. Thöa cha meï, haõy saéc cho trong ngoaøi thaønh, queùt doïn ñoát höông, treo luïa, phan, loïng, trì trai thoï giôùi, saùng sôùm ngaøy mai, döïng caây daøi laøm neâu, laáy ngoïc ñaët leân treân". Boà-taùt, khi aáy laäp theä nguyeän raèng: "Neáu toâi seõ thaønh Phaät ñaïo, ñoä thoaùt heát thaûy thì ngoïc seõ theo nhö yù nguyeän cuûa toâi, xuaát sanh heát thaûy baûo vaät, tuøy ai caàn gì thì ñöôïc ñaày ñuû". Baáy giôø, maây im traûi khaép, möa caùc vaät baùu; y phuïc

aåm thöïc, ngoïa cuï thuoác thang, ñaày ñuû caùc thöù caàn thieát cho moïi ngöôøi; cho ñeán khi maïng chung, thöôøng nhö vaäy khoâng döùt. Nhö vaäy goïi laø Boà- taùt boá thí phaùt sanh Tinh taán Ba-la-maät. - Theá naøo Boà-taùt boá thí phaùt sanh Thieàn Ba-la-maät? Khi Boà-taùt boá thí thì töø ñöôïc xan tham. Töø xan tham roài, nhaân vieäc boá thí naøy maø thöïc haønh nhaát taâm, töø daàn naêm trieàn caùi. Töø ñöôïc naêm trieàn caùi, aáy goïi laø thieàn. Laïi nöõa, taâm nöông theo boá thí maø nhaäp vaøo Sô thieàn, cho ñeán Dieät- taän-ñònh thieàn. Theá naøo laø nöông? Neáu khi boá thí cho ngöôøi haønh thieàn, taâm töï nghó raèng: "Ta vì ngöôøi haønh thieàn ñònh naøy neân tònh taâm cuùng döôøng; ta nay vì sao töï boû tu thieàn? Lieàn töï kieàm cheá taâm, tö duy haønh thieàn. Neáu boá thí cho ngöôøi ngheøo, suy nghó ñôøi tröôùc ngöôøi naøy laøm caùc ñieàu baát thieän, khoâng caàu nhaát taâm, khoâng tu phöôùc nghieäp, neân ñôøi nay ngheøo cuøng, do ñoù töï coá gaéng tu thieän, nhaát taâm ñeå vaøo thieàn ñònh. Nhö truyeän noùi: "Chuyeån luaân Thaùnh vöông Hyû Kieán, coù taùm vaïn boán ngaøn tieåu vöông ñeán chaàu, ñeàu ñem baûy baùu, vaät quyù ñeán hieán. Vua noùi: "Toâi khoâng caàn, caùc ngöôi moãi ngöôøi töï neân tu phöôùc". Caùc vua noùi: "Ñaïi vöông tuy khoâng caàn laáy, chuùng toâi cuõng khoâng neân töï ñem duøng". Lieàn chung nhau tìm thôï, laäp ñieän baûy baùu, laøm ao taém baûy baùu. ÔÛ trong ñaïi ñieän taïo taùm vaïn boán ngaøn laàu baûy baùu, trong laàu ñeàu coù giöôøng naèm baûy baùu, goái boïc taïp saéc, ñaët ôû hai ñaàu giöôøng, treo luïa phan loïng, xoâng höông boâi ñaát. Moïi vieäc ñaày ñuû, baïch ñaïi vöông raèng: "Xin ñaïi vöông thoï nhaän phaùp ñieän, caây baùu, ao baùu" Vua im laëng thoï nhaän, maø töï nghó raèng: "Ta nay khoâng caàn tröôùc tieân ôû ñieän môùi, ñeå töï vui chôi, neân caàu thieän nhaân, caùc Sa-moân, Baø-la-moân, tröôùc tieân vaøo ñeå cuùng döôøng, vaäy sau ta seõ ôû". Lieàn nhoùm caùc thieän nhaân, tröôùc tieân vaøo baûo ñieän, cuùng döôøng ñaày ñuû caùc thöù vi dieäu. Khi moïi ngöôøi ra roài, vua môùi vaøo baûo ñieän, leân laàu vaøng, ngoài giöôøng vaøng, nghó tôùi vieäc boá thí, töø naêm trieàn caùi, nhieáp saùu caên, töø saùu traàn, thoï hyû laïc vaøo Sô thieàn. Tieáp leân laàu baïc, ngoài giöôøng vaøng, vaøo Nhò thieàn. Tieáp leân laàu tyø-löu-ly, ngoài giöôøng pha leâ, vaøo Tam thieàn. Tieáp leân laàu pha leâ,

ngoài giöôøng tyø-löu-ly, vaøo Töù thieàn. Ngoài moät mình tö duy, suoát trong ba thaùng. Ngoïc nöõ, baûo haäu, vôùi taùm vaïn boán ngaøn thò nöõ ñoâng ñuû, ñeàu laáy ngoïc traéng quyù baùu xaâu laøm chuoãi ñeo thaân, ñeán thöa vôùi vua: "Töø laâu Ngaøi boû haàu haï, nay chuùng toâi daùm ñeán thaêm hoûi". Vua baûo: "Caùc coâ em moãi ngöôøi haõy ñoan chaùnh taâm, neân laøm ngöôøi tri thöùc cuûa ta, chôù laøm keû oaùn cuûa ta". Ngoïc nöõ, baûo haäu, ñeàu rôi leä noùi: "Ñaïi vöông! Sao goïi chuùng toâi laø em gaùi? Chaéc ngaøi coù loøng khaùc, xin cho nghe yù aáy? Taïi

sao saéc baûo "Haõy laøm ngöôøi tri thöùc, chôù laøm keû oaùn cuûa ta?" Vua baûo raèng: "Caùc vò neáu laáy ta laøm nhaân duyeân ôû ñôøi, chung haønh duïc söï cho laø vui söôùng, thì ñoù laø keû oaùn cuaû ta. Neáu giaùc ngoä ñöôïc leõ voâ thöôøng, bieát thaân nhö huyeãn, lo tu phöôùc haønh thieän, döùt boû duïc tình, thì ñoù laø ngöôøi tri thöùc cuûa ta". Caùc ngoïc nöõ thöa: "Kính vaâng lôøi nhö vua saéc". Noùi lôøi aáy xong, lieàn baûo nhau trôû veà. Caùc ngoïc nöõ ñi ra roài, vua leân laàu vaøng, ngoài giöôøng baïc, thöïc haønh Töø tam muoäi. Leân laàu baïc, ngoài giöôøng vaøng, thöïc haønh Bi tam muoäi. Leân laàu tyø-löu-ly, ngoài giöôøng pha leâ, thöïc haønh Hyû tam muoäi. Leân laàu baùu pha leâ, ngoài giöôøng tyø-löu-ly, thöïc haønh Xaû tam muoäi, aáy laø Boà-taùt boá thí phaùt sanh Thieàn Ba-la-maät. -Theá naøo laø Boà-taùt boá thí phaùt sanh Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Khi Boà-taùt boá thí, bieát roõ söï boá thí naøy chaéc chaén coù quaû baùo khoâng chuùt nghi hoaëc, phaù ñöôïc taø kieán voâ minh, aáy laø boá thí phaùt sanh Baùt-nhaõ. Laïi nöõa, khi Boà-taùt boá thí, coù theå phaân bieät bieát: "Ngöôøi khoâng trì giôùi, hoaëc hay ñaùnh ñaäp tra khaûo, giam troùi traùi pheùp; nhöng neáu ñöôïc taøi vaät maø bieát laøm boá thí, thì seõ sanh ra trong loaøi voi, ngöïa, traâu. Tuy chòu thaân hình suùc sanh, chôû naëng, bò roi ñaùnh, cuøm xieàng, keùo xe, côõi, nhöng thöôøng ñöôïc ôû nhaø toát, aên ngon, ñöôïc ngöôøi quí troïng, ñöôïc ngöôøi cung caáp. Laïi bieát ngöôøi aùc, oâm loøng saân haän nhieàu, taâm quanh co khoâng ngay thaúng, maø bieát laøm boá thí, seõ ñoïa trong loaøi roàng, ñöôïc cung ñieän baûy baùu, aên ngon, saéc ñeïp. Laïi bieát ngöôøi nhieàu kieâu maïn boá thí vôùi saân taâm, seõ ñoïa trong loaøi chim Kim-sí. Thöôøng ñöôïc töï taïi; coù ngoïc baùu Nhö yù ñeå laøm chuoãi anh laïc; moïi söï caàn duøng ñeàu ñöôïc töï do, khoâng coù ñieàu gì khoâng nhö yù; bieán hoùa vaïn caùch, khoâng vieäc gì khoâng laøm, Laïi bieát ngöôøi teå quan, nhuõng laïm cuûa nhaân daân, khoâng thuaän theo phaùp trò maø chieám laáy taøi vaät ñeå duøng boá thí, seõ ñoïa trong loaøi quyû thaàn, laøm quyû Cöu-baøn-traø bieán hoùa ñuû caùch, töï vui vôùi Naêm traàn. Laïi bieát ngöôøi nhieàu saân giaän, taøn nhaãn, ngang traùi, yeâu thích röôïu thòt, maø bieát boá thí, seõ ñoïa trong loaøi Daï-xoa ñi treân ñaát, thöôøng ñöôïc caùc thöù hoan laïc, aâm nhaïc, aên uoáng. Laïi bieát coù ngöôøi cang cöôøng, ngang böôùng, huøng hoå, maø bieát boá thí, seõ ñoïa trong loaøi Daï-xoa ñi giöõa hö khoâng, coù söùc maïnh, ñi ñeán nôi nhö gioù. Laïi bieát coù ngöôøi taâm hay taät ñoá, öa ñaáu tranh, song bieát ñem phoøng xaù, ñoà naèm, y phuïc, aên uoáng toát boá thí, cho neân sanh trong loaøi Daï-xoa

coù cung ñieän bay ñi; coù caùc vaät thuaän tieän laøm vui thaân. Caùc thöù nhö vaäy, khi boá thí coù theå phaân bieät bieát, aáy laø Boà-taùt boá thí phaùt sanh Baùt- nhaõ. Laïi nöõa, boá thí aên uoáng thì ñöôïc quaû baùo coù söùc maïnh, soáng laâu, an laïc, ñoà aên ngon. Neáu boá thí y phuïc, khi sanh ra bieát taøm quyù, coù oai ñöùc ñoan chaùnh, thaân taâm an laïc. Neáu boá thí phoøng nhaø, thì töï nhieân coù ñöôïc caùc thöù cung quaùn baûy baùu, töï vui thuù naêm duïc. Neáu boá thí giöôøng, ao, suoái nöôùc, caùc thöù nöôùc ngon, khi sanh ra khoâng bò ñoùi khaùt, coù ñaày ñuû naêm duïc laïc. Neáu boá thí caàu ñoø vaø giaøy deùp, khi sanh ra coù ñuû caùc thöù xe ngöïa. Neáu boá thí vöôøn röøng, thì ñöôïc haøo quyù, toân troïng, laøm choã nöông döïa cho heát thaûy, thoï thaân ñoan chaùnh, taâm vui khoâng lo buoàn. Nhöõng haïng ngöôøi nhö vaäy, do nhaân duyeân boá thí maø ñöôïc. Neáu ngöôøi boá thí, tu haønh phöôùc ñöùc, maø khoâng öa taùc nghieäp sanh hoaït theo höõu vi, thì sanh ñöôïc choã Töù-thieân-vöông. Neáu ngöôøi boá thí, coøn theâm cuùng döôøng cha meï vaø chuù baùc anh chò, khoâng saân khoâng haän, khoâng öa tranh caõi, thì sanh ñöôïc vaøo coõi Trôøi Ñao-lôïi, Dieäm-ma, Ñaâu- suaát, Hoùa-töï-taïi, Tha-hoùa-töï-taïi. Caùc thöù phaân bieät veà boá thí nhö vaäy; aáy laø Boà-taùt boá thí phaùt sanh Baùt-nhaõ. Neáu ngöôøi boá thí, maø taâm khoâng nhieãm ñaém, nhaøm chaùn theá gian, caàu vui Nieát- baøn; aáy laø A-la-haùn, Bích-chi Phaät boá thí. Neáu ngöôøi boá thí maø vì Phaät ñaïo, vì chuùng sanh, aáy laø Boà-taùt boá thí. Nhö vaäy trong caùc thöù boá thí ñeàu phaân bieät bieát, aáy laø Boà-taùt boá thí phaùt sanh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Laïi nöõa, khi Boà-taùt boá thí, tö duy thaät töôùng cuûa ba söï (ngöôøi thí, ngöôøi nhaän, taøi vaät) nhö treân ñaõ noùi. Bieát ñöôïc nhö theá laø Boà-taùt boá thí phaùt sanh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Laïi nöõa, nhaân duyeân cuûa heát thaûy trí tueä vaø coâng ñöùc ñeàu do boá thí. Nhö ngaøn Phaät khi môùi phaùt taâm, laø ñem caùc thöù taøi vaät boá thí cho chö Phaät, hoaëc laáy höông hoa, hoaëc laáy y phuïc, hoaëc laáy caønh döông boá thí ñeå maø phaùt taâm. Caùc thöù boá thí nhö vaäy, aáy laø Boà-taùt boá thí phaùt sanh Baùt-nhaõ Ba-la-maät.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.